

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÖNÜLLÜ SPOR KURULUŞLARININ ÖRGÜTLENME SORUNLARI
VE
TÜRK SPORUNA KATKILARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

79814

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kürşat ÖZCAN

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Yusuf CAN

79814

MALATYA - 1998

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa no
İÇİNDEKİLER	1
TABLolar LİSTESİ	2
ÖNSÖZ	5
1. GİRİŞ VE AMAÇ	6
2. GENEL BİLGİLER	9
2.1. Örgüt ve Örgütlenme Kavramları	9
2.1.1. Örgütlerin Nedenleri	10
2.1.2. Örgüt Tipleri	12
2.1.3. Örgütün Unsurları	13
2.1.4. Örgütlerde Amaçlar	14
2.1.5. Başlıca Örgütsel Yapı Türleri	16
2.2. Sporda Örgütlenme ve Türk Spor Örgütlerinin Tarihsel Gelişimi	18
2.2.1. Gönüllü Örgütlenme ve Türkiye'deki Gelişimi	21
2.2.2. Türkiye'deki Gönüllü Spor Örgütlerinin Yapısal Analizi ve Fonksiyonları	28
2.2.2.1. Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu	28
2.2.2.2. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi	30
2.2.2.3. Türk Spor Vakfı	32
2.2.2.4. Türkiye Spor Yazarları ve Spor Kulübü Derneği	33
2.2.2.5. Türk Güreş Vakfı	35
2.2.2.6. Gençlik Spor Vakfı	36
2.2.2.7. Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği	38
3. MATERYAL VE YÖNTEM	40
4. BULGULAR	41
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	57
ÖZET	64
SUMMARY	65
KAYNAKLAR	66
EK	69

TABLolar LİSTESİ

- Tablo -1-** Araştırma gurubunun yaş guruplarına göre dağılımı
- Tablo -2-** Araştırma gurubunun meslek guruplarına göre dağılımı
- Tablo -3-** Araştırma gurubunun eğitim düzeylerine göre dağılımı
- Tablo -4-** Araştırma gurubunun aktif sporla fiilen ilgilenip ilgilenmediğine göre dağılımı
- Tablo -5-** Araştırma gurubunun spora ilgi düzeylerine göre dağılımı
- Tablo -6-** Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşlarının etkin ve yaygın bir teşkilat yapısına sahip bulunmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -7-** Araştırma gurubunun “Türkiye’de gönüllü spor kuruluşlarına katılımın yetersizliğine” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -8-** Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşları ile sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanamadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -9-** Araştırma gurubunun “Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarının hedef kitlelerini temsil yeteneğine sahip olamadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -10-** Araştırma gurubunun “Türkiye’de gönüllü spor kuruluşlarının hizmet amaçlarına uygun beşeri-mali-fiziki kaynaklara sahip bulunmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -11-** Araştırma gurubunun “Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarının üyelerinin, yeterli örgütlenme bilincine sahip bulunmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -12-** Araştırma gurubunun “Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşu yöneticilerinin yeterli örgütlenme bilinç ve bilgisine sahip bulunmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -13-** Araştırma gurubunun “gönüllü spor örgütlerinin kuruluşunda bürokratik zorluklarla karşılaşıldığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

süreçlerine uygun olarak yönetilmediğine” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -17- Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşlarının üst yönetiminin demokratik bir yöntemle oluşturulamadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -18- Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşlarının hedef kitlelerine yeterli hizmeti ulaştıramadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -19- Araştırma gurubunun“gönüllü spor kuruluşlarının üye sayısının yeterli olmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -20- Araştırma gurubunun “Gönüllü spor kuruluşlarının teşkilatlanma çalışmalarının yetersiz kaldığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -21- Araştırma gurubunun “Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için, gönüllü spor örgütlerinin etkin bir şekilde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinin gerekliliğine”ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -22- Araştırma gurubunun “gönüllü spor örgütlerinde siyasal etkinliğin önemli bir faktör olduğuna” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -23- Araştırma gurubunun “Türkiye’de spor hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında kamu kuruluşu niteliğindeki spor örgütlerinin etkinliğinin zayıflamakta olduğuna” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -24- Araştırma gurubunun “sporda gönüllü örgütlenme bilincinin geliştirilmesinin demokratikleşme bilincinin gelişmesine bağlı olduğuna” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Tablo -25- Araştırma gurubunun “gönüllü spor örgütlerine katılımı, demokratikleşme bilincinin gelişmiş olmasının önemli bir faktör olduğuna” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

- Tablo -26-** Araştırma gurubunun “örgütsel üst yapının oluşumunu, hizmet amaçlarının etkinliği açısından yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -27-** Araştırma gurubunun “hizmet amaçlarına göre yeterli örgütsel yaygınlığa sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -28-** Araştırma gurubunun “hizmet amaçları doğrultusunda örgütsel etkinliklerinin yeterli olup-olmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -29-** Araştırma gurubunun “hedef kitlelerinden beklentilerine uygun örgütsel katılımın gerçekleşip-gerçekleşmediğine” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -30-** Araştırma gurubunun “Hedef kitlelerine uygun, örgütsel katılımı destekleyici teşvik unsurlarına sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -31-** Araştırma gurubunun “hizmet amaçlarına uygun olarak sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla yeterli işbirliği imkanları bulup-bulamadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -32-** Araştırma gurubunun “hedef kitlelerini temsil gücüne ve yeteneğine sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -33-** Araştırma gurubunun “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları mali kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -34-** Araştırma gurubunun “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları fiziki kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -35-** Araştırma gurubunun “Kuruluşlarının yıllık bütçesini hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesi için yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı
- Tablo -36-** Araştırma gurubunun “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları beşeri kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

ÖNSÖZ

Türkiye’de sayıları onları geçmeyen “gönüllü spor kuruluşları”nın, sporda başarılı olduğu öngörülen toplumlarda sayı ve nitelikleri bakımından bizdekinden çok yukarılarda seviye yakalamış olmaları, bu sektörün yapısal ve fonksiyonel açıdan incelenmesi ihtiyacını doğurmuştur.

Sporun kültürümüzde çok önemli bir yeri olmasına rağmen, tarihimiz boyunca devam ettirdiğimiz bazı kurumsal değerlerimizin yozlaşması ve yok olması ile birlikte, spor kültürümüz de yara almış, kurumsal bazda telafisi çok zor olan yapısal ve fonksiyonel kayıplara uğramıştır. Bu manada olumlu çalışmaları ortaya koymaya gayret gösteren kişi ve kurumların ortak özellikleri “gönüllü” olmalarıdır. Dünya ülkelerinin bir çoğunda uzun zamandır binlerce spor gönüllüsünün, hükümet dışı organizasyonlarda bir araya gelmeleri, onlara, hedef kitlelerine hizmet verme şansını ve onları temsil etme hakkını tanımıştır. Bizde de aynı amaçlarla ortaya çıkan gönüllü spor kuruluşları vakıf, dernek, birlik, vs., şekillerde oluşumlarını tamamlamış ve kurumsal kişiliklerini yaşatma ve tanıtma gayretindedirler.

Bu gelişmeler Türk sporunun geleceği açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada mevcut gönüllü spor kuruluşlarının yapısal ve fonksiyonel analizleri yapılmış, kuruluş ve hizmet aşamalarındaki problemleri tesbitine gayret edilmiştir.

Çalışmamızın Türkiye’deki gönüllü spor örgütlerinin oluşum ve gelişimlerine katkıda bulunmasını diler, fikirleri, eserleri, ürünleri ve imkankarından yararlandığım tüm kişi ve kuruluşlara teşekkür ve minnetlerimi sunarım.

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Hızlı bir değişimin yaşandığı dünyamızda, sanayileşmenin doğal sonucu olarak; insanların yaptığı birçok işi makinelerin yaptığı ve insanların hareket ihtiyaçlarının giderek arttığı bir noktaya gelinmiştir. Gelişmiş ve gelişmekte olan her ülkenin yaşadığı bu süreç başka birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunların başında; kişisel ve toplumsal yabancılaşmayı sayabiliriz. Sanayileşme ve şehirleşmenin sonucu doğan bu gibi problemlerin önüne geçmede spor; çok önemli bir fonksiyonu üstlenmektedir. Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan toplumların yaşadığı önemli sağlık sorunlarına sebep olan hareketsizlikten doğan rahatsızlıkların engellenmesinde spor olgusu öne çıkmaktadır.

Dolayısıyla spor; sanayileşme ve şehirleşme ile birlikte, mutlaka karşılanması gereken bir sosyal ihtiyaç durumuna gelmiştir. Bu önemli sosyal ihtiyacın karşılanması için gerekli olan spor hizmetlerinin yaygınlaştırılması hususu, toplumların önemle üzerinde durmaları gereken bir konudur.

Türkiye’de uzun yıllar spor hizmetlerinin yaygınlaştırılması konusunda yapılan çalışmalar yetersiz kalmıştır. Bunun önemli sebepleri arasında; Cumhuriyet öncesi dönemde spor alanında da hizmet veren bazı sosyal müesseselerin yozlaşması ve amaçlarının dışına çıkmasıyla başlayan, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki ağır ülke şartları içinde hızla artan genç nüfusa, zaten yetersiz olan kaynakların ya ulaştırılamaması ya da adaletsiz dağıtılması ile devam eden ve daha sonra da çoğu zaman politik ve siyasi amaçlara alet edilmesi yüzünden spor yönetimi konusundaki istikrarın ve gelişmenin bir türlü sağlanamamasıyla günümüze kadar gelen, çoğu birbirine bağlı olaylar gösterilebilir.

Sporun topluma yaygınlaştırılması ilkesinin aydın kesimden sonra bütün millet tarafından kabul gördüğünü fark eden kar amaçlı özel sektör spor hizmetlerine talip olmaktadır. Ancak; yarı kamusal hizmetler arasında olan spor hizmetlerinden sadece parası olanların faydalanması devletin sosyal adalet anlayışına ters düşer. İşte bu noktada spor hizmetlerini devlet ve özel sektörle birlikte sunan, bu çalışmanın da konusunu oluşturan “gönüllü spor kuruluşları” gündeme gelmektedir. Gönüllü spor kuruluşları; tüm dünyada yaygınlaşan, “insanların kendi ihtiyaçlarını karşılamak için devlet yada özel sektör hizmeti beklemek yerine, örgütlenerek güç oluşturmak” şeklinde tanımlayabileceğimiz, “sivil toplum hareketi” nin Türk Spor Yönetimine yansımaları olarak değerlendirilebilir. Cumhuriyetimizin kuruluşundan bu güne kadar devlet tarafından yönetilen sporumuzun, gönüllü spor kuruluşlarının yönetimde temsil edilmeye başladığı son yıllarda, maddi, beşeri kaynakları açısından ve özellikle bilimsel yönüyle kuvvetlenmeye başladığına dikkat çekmek, bu kuruluşların önemine dikkat çekmek olacaktır.

Bu çalışma; genel olarak sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi amacıyla, gönüllü katılım esasına dayalı olarak oluşan “Gönüllü Spor Kuruluşlarının”, nasıl örgütlendiklerini ve spora hizmet verirken problemlerinin bulunup bulunmadığını tespit etmek, bu tespitlere uygun olarak daha iyi çalışmalarına yönelik çözüm önerileri üretmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaca uygun olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarında, üst yönetimlerinin oluşumu ve onların uygulamaları demokratik yöntemlere uygun mudur?
- Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarının yöneticileri, yeterli örgütlenme bilinç ve bilgisine sahipler mi?
- Türkiye gönüllü spor kuruluşlarına katılım yeterli oranda gerçekleşmekte midir?
- Türkiye’de gönüllü spor kuruluşları ile spor alanındaki diğer kuruluşlar arasında istenilen düzeyde işbirliği ve koordinasyon sağlanabilmiş midir?
- Türkiye’de gönüllü spor örgütleri kuruluş ve hizmet aşamalarında bürokratik zorluklarla karşılaşmakta mıdır?

- Türkiye'deki gönüllü spor kuruluşlarının yönetim uygulamaları, üyelerin aktif katılımı ve yönetim süreçlerinin bilimselliği açısından ne durumdadır?
- Türkiye'de gönüllü spor örgütleri kuruluş ve hizmet aşamalarında kamu kuruluşlarından teşvik ve destek görmekte midirler?
- Türkiye'deki gönüllü spor kuruluşları, amaçlarına yönelik faaliyetlerinde etkin olabilmekte midirler?

Bu çalışma; ülkemizin içinde bulunduğu gelişme süreci içinde doğal olarak yaşanan, sanayileşme ve şehirleşmeye dayalı problemlerin, sporun yaygınlaştırılması yoluyla azaltılmasına ve demokratik yaşantının yine spor yoluyla, bütün topluma kazandırılmasına hizmet eden gönüllü spor kuruluşlarının, sosyal yapı içerisindeki önem ve gerekliliğini vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Değişik illerdeki gönüllü spor kuruluşlarının yöneticileri ile değişik üniversitelerdeki spor yönetimi bilimleri alanında görev yapan öğretim üyeleri ve lisans üstü öğrencilerinden oluşan, toplam 91 spor gönüllüsüne, kişisel bilgilerle ilgili sorulardan, gönüllü spor kuruluşlarının hizmet amaçları ve kuruluş şartlarına yönelik ifadelerden ve kuruluş yöneticilerinin görüşlerini içeren sorulardan teşekkül eden, toplam 40 soruluk anket uygulanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Örgüt ve Örgütlenme Kavramları

İnsan sosyal bir varlıktır, bunun sonucu olarak da sürekli çevresiyle iletişim halindedir. Çevreye olan ilgi etkileşimi doğurur. Etkileşimin neticesinde amaçlar ve amaçlara ulaşmak için gerekli ihtiyaçlar doğar. İhtiyaçların giderilmesi arzusunun, insanı harekete geçirdiği anda örgüt kavramı gündeme gelir. Çünkü; örgütlenme genel anlamı ile, belli amaçlara yönelik faaliyetler ile bunları gerçekleştirmeyi sağlayacak beşeri-fiziki unsurlar arasındaki ilişkiler düzenini sağlamadır (14).

Örgütlenme belirlenmiş amaçlara ulaşmak için, iki veya daha fazla insanın bir araya gelip, elde bulunan maddi ve beşeri imkanları birleştirerek oluşturdukları işbirliği sürecidir.

Örgütlenme faaliyetinin doğuş nedenlerinin başında insanların biyolojik ve ruhi yetersizliklerinin olduğu bilinmektedir. Yönetim biliminin temel fonksiyonu olan örgütlenmenin ortaya çıkış nedeni, insanların tek başına yapamadıkları işleri, bir araya gelerek, zamandan, kıt olan maddi ve beşeri kaynaklardan en rasyonel biçimde faydalanarak gerçekleştirmek istemeleridir (19).

Örgütlerin varlığı, insanın kendi amaçlarına ulaşmakta yardımcı olmalarına dayanmaktadır (12).

İnsanların ihtiyaçları sonsuzdur. Fiziki ve ruhi ihtiyaçlarının tatmini için işbirliği yapmak zorundadırlar. Chris Argyis'e göre; örgütler genellikle, en iyi biçimde ancak toplumsal olarak ulaşılabilecek amaçlara cevap vermek için teşekkül etmektedirler (19).

Şimşek'in ifadesi ise; tek tek veya bir arada (...örgüt kurmak suretiyle) insanları çalışmaya yada iş yapmaya yönelten temel itici güç insan ihtiyaçları olduğuna göre...şeklindedir (28).

Ticari işletmeler, askeri kuruluşlar, hükümetler, spor kulüpleri...vs., iktisadi faaliyetleri yürütürken bir örgüt kurmak zorundadırlar. Bu örgütün temelinde insan ihtiyaçları yatmaktadır. Birlikte yaşama ile ihtiyaçların tatmininin toplumsal birimler olan örgütler tarafından karşılanması, örgütlerin incelenmesini ve bir bilim olarak gelişmesini kaçınılmaz yapmıştır.

İnsan ihtiyaçlarının sonsuzluğu, basitten çok karmaşığa kadar akla gelmeyen binlerce örgütün varlığının kaynağıdır. Yaşadığımız ortamda o kadar çok örgüt vardır ki, hayatımızı onlardan soyutlamamız imkansızlaşmıştır. Kendimizin yada ailemizin eğitimini, eğitim örgütlerini dışlayarak tamamlamak istesek, ne kadar başarılı olabiliriz? Sahip olduğumuz işletmeyi tek başımıza çalıştırmayı, kıyafetlerimizi kendimiz imal etmeyi yada yiyeceklerimizi kendimiz üretmeli dener miyiz?

Örgütler insanlara hizmet etmek için, insanlar tarafından teşekkül edilir. Ancak, hayatımızın öylesine içindeler ki; kıyafet tercihleri, işlerin programlanmasında gösterilen hassasiyet, zaman kullanımındaki öncelikler, sosyal ve kişisel idealler, değer yargıları, günlük yaşantıdaki tercihler, sık sık gidilen yerler,...vs., etrafımızı kuşatmış olan örgütlerin direk yada dolaylı etkileriyle oluşurlar. Günlük programımıza etki edecek kadar ilgimizi çeken tv. programlarını, modayı, sürekli yenilenen teknolojik gelişmeleri ve hayatımıza etki eden binlerce örgütsel faaliyetler sonucu doğan faktörleri düşününce, insanların örgütleri ne kadar, örgütlerin insanları ne kadar yönlendirdiği sorusu, akla gelen ve değişik cevaplar alınan bir sorudur. Cevap ne olursa olsun tartışılmaz gerçek örgütlerin hayatımızdaki etkenliğidir. Öyleyse örgüt ve örgütlenme kavramları herkes tarafından iyi anlaşılmalı ve kullanılmalıdır. Çünkü, sağlıklı toplumsal gelişme, sağlıklı örgütsel yapılarla mümkün olacaktır.

2.1.1. Örgütlerin Nedenleri

İnsanları örgütlenmeye yönelten iki temel güç, amaç birliği ve en az emek kanunu şeklinde ifade edilir... Belirli bir amacı gerçekleştirmede ortak çıkarları bulunan insanlar, genellikle o amaç çevresinde birleşme eğilimi gösterirler... En az emek kanunu

ise, belirli bir sonucu en az emekle elde etmek veya belirli bir emekle mümkün olan en yüksek sonucu sağlamak şeklinde ifade edebiliriz (27).

Chester I. Barnard'a göre; örgütler bireysel hareketleri sınırlayan yeteneksizlikleri yenmek için bir vasıtaadır. Bireysel yeteneksizlikler:

- 1) Bireyin biyolojik kapasitesi, veya,
- 2) Bireyin karşısına çıkan fizik faktörleridir (12).

İnsanlık tarihi şunu göstermiştir ki; bir çok kimseler çeşitli amaçlarını örgütlerin aracılığı ile daha fazla veya daha çabuk, daha kolay, daha mükemmel veya daha etken olarak elde etmişlerdir. Her geçen gün ihtiyaçların artıyor olması, sürekli daha karmaşık örgütlerin oluşmasına sebep olmaktadır.

İnsan sosyal yapısından dolayı sürekli çevresiyle ilişki kurmaya isteklidir. Bireyler beşeri amacı kendisine uyan örgütlere girmek ister. Çünkü, örgütün sağladığı sosyal tatmin duygularına ihtiyaç duyar ve bunun giderilmesinden hoşlanır. Ayrıca, örgütlenmeyi gerektiren maddi sebepler de vardır. Örgütler insana şu üç imkanı tanır;

- Yeteneklerin genişletilmesi,
- Amaca ulaşmak için gerekli sürenin örgüt aracılığı ile yoğunlaştırılması,
- Önceki nesillerin bilgi birikiminden faydalanılabilmesi (12).

İnsan başkalarından yardım almaksızın yapmak zorunda kaldığı bir çok işleri örgütlerin aracılığı ile daha etken bir şekilde yapabilir. Bireysel yeteneklerinin sınırlı olduğunu anlayan insan, temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere örgütler kurdu ve çok başarılı oldu. Bu ilk örgütler yaşam standardını öylesine yükseltti ve insanın bir çok faktörlerle mücadele etmesine yardımcı oldu ki; örgüt fikri temel ihtiyaçların karşılanması amacıyla daha kapsamlı düşünölmeye başlandı.

“Sürenin yoğunlaştırılması” örgütlerin oluşmasındaki ikinci maddi neden olarak kabul edilir. Bu kavram; hedeflenen amaca ulaşmak için geçen sürenin kısalığını yüksek maliyete rağmen kazanç sayan örgütlerde gündeme gelir. Amacın önemine paralel olarak olarak, birey yada küçük bir gurup tarafından yapılabilecek iş, çok fazla emek yada para harcanarak büyük bir örgüte yaptırılır. Çünkü işin birey yada küçük bir gurup tarafından yapılması halinde geçecek olan süre tahammül edilemeyecek kadar uzundur.

Örgüt oluşumuna sebep gösterilen üçüncü maddi neden ise; kendisinden önce çalışan insanlardan aktarılan bilgilerin sağladığı kolaylıklardan istifade edebilmektir.

Buna en çarpıcı örnek eğitimidir. Nesillerin birikimi genç nesile uygun metotla öğretilerek, medeniyeti mevcudun daha ilerisine götürmeleri sağlanır.

2.1.2.Örgüt Tipleri

Örgütlerin sayılamayacak kadar çok çeşidi vardır. Her örgüt sahip olduğu üye adedi kadar çok farklı şekillere sahiptir. Bir örgüt her üyesi için farklı değerlere karşılık gelebilir. Buna rağmen değişik örgüt sınıflamaları yapılmıştır. Bunların popüler olanları; örgütleri yapılarına göre formel-informel örgütler, üyelerinin hissi davranışlarına göre birincil-ikincil örgütler, şeklinde ayıranlardır. Bunların yanında örgütler temel amaçlarına göre de sınıflandırılırlar.

Formel-İnformel Örgütler

Bu sınıflandırma örgütlerin yapılarına göre yapılan popüler bir sınıflandırma olmakla birlikte, zıt iki örgüt tipinin kutuplarını ifade etmektedir. Uygulamada tam anlamıyla formel yada informel örgütlere rastlamak mümkün değildir.

Formel bir örgüt; yetki-sorumluluk- hesap verme-kuvvet ilişkileri tam olarak düzenlenmiş ve iyi tanımlanmış bir yapıya sahip olan örgüttür. Formel örgütler aynı zamanda dayanıklı ve iyi planlanmış bir yapıya sahiptir. Örnek olarak büyük işletmeler, federal devletler ve üniversiteler verilebilir (12,14).

İnformel örgütler ise gevşek bir yapıya sahip olup, uygulamaları esnekler. Önemli bir özelliği yapısal tanımının yapılmamış olması ve kendiliğinden doğmasıdır.

Birincil ve İkincil Örgütler

Örgüt üyelerinin hissi davranışlarına göre örgütleri; birincil ve ikincil örgütler olarak adlandırabiliriz. Birincil örgütler, üyelerinin örgütle olan ilişkilerinin, tanımı kesin olarak yapılmış yetki ve sorumluluklardan ziyade, karşılıklı anlayışa dayanır. Birincil örgütler kendiliklerinden bir tatmin duygusu oluştururlar.

İkincil örgütlerde ise ilişkiler akılcı, rasyonel ve sözleşmelidir. Açıkça tanımlanmış sorumluluklarla, kişisel olmama eğilimi yoğundur. Bu tip örgütlerde tatmin

duygusu kendiliğinden oluşmayı; üyelerin amaçlarına ulaşmak için ihtiyaç duydukları vasıtalar verilerek sağlanır. Üyelerin ilişkileri sözleşmelerle sınırlandırılmıştır (12).

Birincil örgütlerdeki üretim potansiyeli ikincil örgütlere daha yüksektir.

Temel Amaçlarına Göre Örgütler

Örgütleri, üyelerinin özel amaçlarına yardımcı olmaları bakımından şöylece sınıflandırabiliriz;

1. Hizmet Örgütleri : Ücret talep etmeksizin hizmete hazır örgütlerdir.
2. Ekonomik Örgütler : Belli bir ödeme karşılığında mal veya hizmet sağlayan örgütler.
3. Güvenlik Örgütleri : Hedef kitlelerini tehlikelerden koruyan örgütlerdir.
4. Dini Örgütler : Üyelerinin manevi ihtiyaçlarını karşılayan örgütlerdir.
5. Hükümet Örgütleri : İntizam ve devamlılık ihtiyacını sağlayan örgütlerdir.
6. Sosyal Örgütler : İnsanların ilişki kurmalarına, tanışma ve dayanışma gibi sosyal ihtiyaçlarına cevap veren örgütlerdir (12).

2.1.3. Örgütün Unsurları

Karşılıklı oturan iki insanın göz göze gelmemek için, gözlerini birbirlerinden kaçırmalarıyla doğan basit yapıdaki kısa ömürlü örgütlerden, üniversiteler ya da hükümetler gibi dev yapıda, dayanıklı ve uzun ömürlü örgütlere varıncaya kadar bütün örgütlerin ortak özellikleri; en az iki insanın karşılıklı davranışlarda buldukları yapısal bir süreç şeklinde tanımlanabilmeleridir. Çünkü insanlar, örgütlerin varlığı için gerekli ve yeterli unsurlardır. Bireyler örgütlerin asli unsurları olup, bireylerin ve örgütün etkenliğini belirleyen diğer unsurlara ise yardımcı unsurlar yada faaliyet unsurları denir.

Bireyler örgütlerin hayati elemanlarıdır. İnsanlar bireysel amaçlarına ulaşmak için bilinçli olarak faaliyette bulunurlar. Başka bireylerle işbirliği yapan insan bunu kendi amaçları doğrultusunda yapmıştır. Bireysel amaçlar örgüt için son derece önemlidir. Birleşerek örgütü meydana getirende de, örgütü reddetmek için sebepler

düşünen de bireylerdir. Örgütün, amaçlarına ulaşmasında, kendisine yardımcı olacağına inanan birey örgütü destekler, bu inancını yitirdiğinde örgütün üyesi olmayı reddeder. Bireyin örgüt içerisindeki etkinliği, örgütün bireyin amaçlarına ulaşmasına ne kadar yardımcı olacağı ile doğrudan ilgilidir. Bireyin bu konudaki inancı tamamen verimine yansır. Çünkü, kendi amaçları ile örgütsel amaçların ortaklığına inanan birey örgüte verdiği desteğin kendi amaçlarına ulaşmasını da sağlayacağına inanıyor demektir.

Örgütün yapısında, etkinliğini tayin eden örgüt kaynaklarına *faaliyet unsurları* denir. Faaliyet unsurlarını oluşturan kaynakların neler olduğunu ve nasıl temin edileceğini örgüt yöneticisinin iyi bilmesi gerekir. Örgüt kaynakları iki ana başlık altında toplanır. Bunlar; beşeri kaynaklar ve beşeri olmayan kaynaklardır.

2.1.4. Örgütlerde Amaçlar

Örgütlerin varlığı müşterek hareket eden insanların varlığıyla mümkündür. İnsanın hareket sebebi, ulaşmak istediği bir hedefinin oluşudur. Dolayısıyla insanlar, amaçlarına daha kolay, daha ucuz, daha çabuk,..vs, ulaşmak için, yada tek başlarına ulaşamayacakları için örgütlenirler. Kısaca amaçlar örgütlerin sebebidirler. Amaç kavramı bireysel ve örgütsel amaçlar olmak üzere iki kategoride toplanır.

Örgütlerin etkinlik derecesini saptamanın yolu, üyelerinin amaçlarına ulaşmalarında ne kadar yardımcı olduğunun tespitini yapmaktır. Bir örgütün tam olarak anlaşılabilmesi ve istenen verimlilikte çalıştırılabilmesi için, yöneticilerin, örgütün bireysel amaçlar üzerindeki bu rolünü iyi anlamaları gerekir. Yönetici *bireysel amaçları* gerçekleştirebildiği oranda etkin olacaktır. Bireylerin amaçları ihtiyaçlarından kaynaklanır. İnsan ihtiyaçları biyolojik ve sosyal ihtiyaçlar olmak üzere iki ana grupta incelenir. Biyolojik ihtiyaçlar her insan için aynı olup, hayatın devamı için karşılanmaları zorunludur. Beslenme ve nefes alma ihtiyaçları gibi. Sosyal ihtiyaçlar ise biyolojik ihtiyaçların giderilmesinden sonra ortaya çıkar ve hayati önem taşımadıkları gibi her insan için farklılıklar gösterir. Sosyal ihtiyaçların karşılanması birincil bir etkidir. Bu ihtiyaçlar genellikle elde edilmesi arzulanan şeyler olarak karşımıza çıkar. Tanınma, kabul görme, değer kazanma, daha rahat yaşama, kariyer elde etme, ünvan sahibi olma gibi arzular örnek verilebilir. Sosyal ihtiyaçların şekli ve şiddeti, içinde yaşanılan sosyokültürel yapıyla belirlenir. Bazen sosyal ihtiyaçlar hayati önem kazanır.

Örnek olarak özellikle doğu toplumlarında görülen onurunu yitirince intihar etmek eğilimi verilebilir.

Sosyal ihtiyaçlar farklı bireyler için farklılık gösterdiği gibi, bireyin farklı dönemlerinde farklı şekil ve şiddette görülebilir. Örneğin, bir sporcunun yarışma öncesi beslenme-dinlenme-antrenman yapma ihtiyaçları ile yarışma sonrası beslenme-dinlenme-antrenman yapma ihtiyaçlarının şekil ve şiddetleri farklılık gösterir.

Bireyler ihtiyaç halinde harekete geçerler. Bu hareketin hangi hızda ve ne şekilde yapılacağını belirleyen faktörler vardır. Bunların başında ihtiyacın niteliği ve özellikle şiddeti gelir. Şiddetli bir ihtiyacın doğması halinde doğrudan harekete geçmenin kaçınılmazlığı muhakkaktır. Silahla kovalanan bir insanın yaşamak için hemen çok hızlı koşması gibi. İkinci faktör ise bireyin ruhsal, bedensel ve zihinsel yapısıdır. Bireyin algılama hassasiyeti, fiziksel gücü, moral yapısı gibi faktörler hareketlerine direkt olarak yansımaktadır. Daha zeki, güçlü ve bilgili olan bir işçinin, herhangi bir işi, diğer işçiden farklı yöntem ve verimlilikle yapabileceği gibi. Herhangi bir ihtiyaç karşısında ortaya konacak davranışı etkileyen üçüncü faktör ise fizik ve sosyal çevredir. Muhakkak ki günü kötü geçen bir kimse ancak gidebileceği bir sinema olursa ve daha önceki yaşantısında bunun iyi geleceğine dair anıları varsa film seyredecektir.

Örgüt yöneticileri bu bilgiler doğrultusunda hareket ederek örgütün, bireylerin amaçlarına ulaşmalarında etkili olmasını sağlamaya çalışırlar. Aksi halde bireyin örgüte katkıları azalır ve bir gün tamamen yok olur.

Örgütlerin, bireysel amaçlara ulaşmak için kullanılan araçlar olarak, üyeler tarafından meydana getirildiğinden ve bu sebeple korunduğundan bahsedildi. Daha önce de deyinildiği gibi bireysel amaçlar çok farklı olabilir ve örgütün etkenliği bu amaçların sağlanmasında ne kadar yardımcı olduğuna bağlıdır. Bir örgütün bütün bireysel amaçları gerçekleştirebilmesi imkansızdır. Ama bu amaçların bazılarının sağlanması örgüt için hayati önem arz eder. Bu sebeple örgütün öncelikli bireysel amaçları iyi tespit etmesi ve bunların elde edilmesini sağlayacak *örgütsel amaçlar* tayin etmesi gerekir. Örgütsel amaç, bireysel amaçlardan farklı, fakat onlardan türetilmiş olabilir.

Amaçlar bir yerde ihtiyaçlar neticesinde doğduğu için örgütlerin varoluş sebepleridir. Amaçlar belirlenirken dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde özetleyebiliriz;

Örnek olarak özellikle doğu toplumlarında görülen onurunu yitirince intihar etmek eğilimi verilebilir.

Sosyal ihtiyaçlar farklı bireyler için farklılık gösterdiği gibi, bireyin farklı dönemlerinde farklı şekil ve şiddette görülebilir. Örneğin, bir sporcunun yarışma öncesi beslenme-dinlenme-antrenman yapma ihtiyaçları ile yarışma sonrası beslenme-dinlenme-antrenman yapma ihtiyaçlarının şekil ve şiddetleri farklılık gösterir.

Bireyler ihtiyaç halinde harekete geçerler. Bu hareketin hangi hızda ve ne şekilde yapılacağını belirleyen faktörler vardır. Bunların başında ihtiyacın niteliği ve özellikle şiddeti gelir. Şiddetli bir ihtiyacın doğması halinde doğrudan harekete geçmenin kaçınılmazlığı muhakkaktır. Silahla kovalanan bir insanın yaşamak için hemen çok hızlı koşması gibi. İkinci faktör ise bireyin ruhsal, bedensel ve zihinsel yapısıdır. Bireyin algılama hassasiyeti, fiziksel gücü, moral yapısı gibi faktörler hareketlerine direk olarak yansımaktadır. Daha zeki, güçlü ve bilgili olan bir işçinin, herhangi bir işi, diğer işçiden farklı yöntem ve verimlilikle yapabileceği gibi. Herhangi bir ihtiyaç karşısında ortaya konacak davranışı etkileyen üçüncü faktör ise fizik ve sosyal çevredir. Muhakkak ki günü kötü geçen bir kimse ancak gidebileceği bir sinema olursa ve daha önceki yaşantısında bunun iyi geleceğine dair anıları varsa film seyredecektir.

Örgüt yöneticileri bu bilgiler doğrultusunda hareket ederek örgütün, bireylerin amaçlarına ulaşmalarında etkili olmasını sağlamaya çalışırlar. Aksi halde bireyin örgüte katkıları azalır ve bir gün tamamen yok olur.

Örgütlerin, bireysel amaçlara ulaşmak için kullanılan araçlar olarak, üyeler tarafından meydana getirildiğinden ve bu sebeple korunduğundan bahsedildi. Daha önce de deyinildiği gibi bireysel amaçlar çok farklı olabilir ve örgütün etkenliği bu amaçların sağlanmasında ne kadar yardımcı olduğuna bağlıdır. Bir örgütün bütün bireysel amaçları gerçekleştirebilmesi imkansızdır. Ama bu amaçların bazılarının sağlanması örgüt için hayati önem arz eder. Bu sebeple örgütün öncelikli bireysel amaçları iyi tespit etmesi ve bunların elde edilmesini sağlayacak *örgütsel amaçlar* tayin etmesi gerekir. Örgütsel amaç, bireysel amaçlardan farklı, fakat onlardan türetilmiş olabilir.

Amaçlar bir yerde ihtiyaçlar neticesinde doğduğu için örgütlerin varoluş sebepleridir. Amaçlar belirlenirken dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde özetleyebiliriz;

- Mmkn olduğu kadar açık seçik ve ölçülebilir nitelikte olmalıdır.
- Amaçlar kuruluşun ana faaliyet alanlarını kapsmalıdır.
- Amaçlar gerçekçi olmalıdır.
- Amaçlar için belirli bir zaman periyodu oluşturulmalı ve bu süre sonunda amaçla ilgili ölçüm yapılabilirdir.
- Çalışanlar amaçların gerçekleşmesiyle birlikte dllendirileceklerinin yada kazançlarının bilincinde olmalıdır (7).

2.1.5. Başlıca rgtsel Yapı Türleri

Örgüt yöneticilerinin görevi , örgüt faaliyetlerini amaçlar doğrultusunda en iyi Şekilde yürütmeyi sağlayacak bir örgütsel yapı geliştirmektir. Fakat, olumsuz ve değişen çevre koşulları, bireysel hatalar, nitelikli eleman azlığı ve benzer faktörler nedeniyle, örgütsel yapıyı mükemmelle hale getirmek her zaman mümkün olmamaktadır. Bununla birlikte örgütsel yapıyla ilgili genel esaslar mevcuttur. Örgüt yapıları esas olarak dört ana başlık altında toplanır. Bunlar;

1. Kumanda (dikey) rgt,
2. Kumanda ve kurmay rgt,
3. Fonksiyonel rgt,
4. Karma rgt, Şeklinde sıralanabilir.

Kumanda (Dikey) rgt

En basit örgüt yapısıdır. Küçük rgtler kullanır. En st makamdan en alt makama doğru emir-komuta zinciri ile birbirine bağlanan kademelerden oluşur. Her kademe doğrudan tek amire bağlıdır. Aynı kademedeki birimler birbirinden bağımsız olarak hareket eder ve eşit kabul edilir. Otoriter bir yapıdır. Her makamın yetki ve sorumlulukları kesin olarak belirlenmiştir. Bu rgt tipinde, yetki ve sorumlulukların tam tanımlanmış olması ve yapıdaki otoriter işleyişten dolayı işler abuklaşır. Fakat en üst yöneticinin her Őeyi bilmemesi ve koordinasyon eksikliği, yada emir-komuta zincirinin uzamasından dolayı özellikle büyük örgütler tarafından tercih edilen bir model değildir.

Kumanda ve Kurmay Örgüt

Yürütme organlarının yanına danışma organlarının getirildiği bir model olup, uzmanlığa yer verir. Plan hazırlama, araştırma yapma ve bulguların ilgili makama ulaştırılması görevi uzman (kurmay) organlara aittir. Bu modelde üst yöneticiler her konuda bilgilendirilirler. Dolayısıyla yapılan işler sağlam modellere dayandırılır. Kalifiye elemanlara sahiptirler. Ancak örgütün işleyişi yavaştır ve ihtimal fikir çatışmaları dezavantajdır.

Fonksiyonel Örgüt

Esası uzmanlaşmaya dayalı bir model olup, her konuda uzman şahıslar sorumluluk alır. Uzmanlaşmanın avantajı denetimde kolaylıktır. Hiyerarşik yapı yoktur. Görevler dikkate alınarak ilgili birimler birbirlerine emir verebilir. Bu işleyiş problemlerin hızla ve basit olarak çözülmesini sağlar. Hiyerarşik yapının olmayışı disiplin, koordinasyon ve kontrolü zorlaştırdığından, aynı zamanda birimlerdeki girift işleyiş çatışmayı artırabildiğinden fonksiyonel örgüt modelinin uygulamaları bulunamamıştır.

Karma Örgüt

Kumanda, kumanda-kurmay ve fonksiyonel örgüt modellerinin avantajlı yönleri alınıp, dezavantajlı yönlerinin en aza indirildiği ve bu modellerde meydana gelebilecek problemlerin ortadan kaldırıldığı ideal bir örgüt modelinin oluşturulmasına yardım edecek yaklaşımları içerir.

Başlıca karma örgüt kombinasyonları şunlardır:

- Kumanda-Kurmay ve fonksiyonel yaklaşım,
- Kumanda, kurmay, fonksiyonel ve komite tipi yaklaşım.

2.2. Sporda Örgütlenme ve Türk Spor Örgütlerinin Tarihsel Gelişimi

İnsanlık tarihine bakıldığında, ilk insanların hayatın devamı amacıyla zorunlu olarak yaptıkları sportif hareketler, teknolojik gelişmelerin sonucu olarak bugünkü manada spora dönüşmüştür. Kurthan Fişek'e göre sporun neolitik dönemde doğuşu, neolitik devrimin sonucu olan üç ön koşula bağlıdır. Bunlar;

1-Boş zaman kavramının doğması,

2-Alet kullanabilen insanın tükettiğinden fazla üretme yeteneğini kazanması,

3-Üretim düzeyinin, hiç üretim yapmayanlara üretim fazlasından pay verilecek kadar artması ve ilgili bölüşüm mekanizmasının oluşturulması. Bu üç ön koşul aynı zamanda toplumsal gelişmenin aşamaları olarak beliriyor (10).

İnsanların spor yapabilmeleri için buna ayıracak boş zamanlarının olması gerekir. Soyer, sanayileşme sonucu doğan boş zaman kavramının tanımını, Uluslararası Boş Zamanları İnceleme Gurubu'ndan; "...kişinin mesleki , ailevi ve toplumsal görevlerini yerine getirdikten sonra, özgür iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ya da becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraşlardır" şeklinde aktarmıştır (22).

Sanayileşmenin bir diğer sonucu da sportif hareketin ihtiyaç haline gelmesidir. Boş zaman ve sportif hareket ihtiyacı gibi kavramlar insanın doğasında bulunan rekabet, mücadele, iş birliği vb. güdülerle tamamlanınca, yapılacak tek şey sporu örgütsel yapıyla buluşturmak olmuştur.

Neolitik dönemin sonuçları arasında "soylu sınıfı" ve "tekelleşme"nin oluşması da yer almaktadır. Spor soylu tekelinden ve az sayıda insan yaparken az sayıda insanın izlediği bir eğlence olmaktan çıkıncaya kadar örgütlenme ihtiyacı doğmamıştır. Sporda örgütlenme ihtiyacı, eğitimde ve ekonomide ulusal düzeyde gelişmelerin yaygınlaştığı 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar, biçimsel olmayan ve geçici organizasyonlarla giderilmiştir. Sporda örgütlenmenin bu dönemde görüldüğünü; Almanya'da 1811 yılında kurulan cimmastik okulunun, 1871'de "Alman Ulusal Birliği " ile birlikte militarist-şoven bir spor ve eğitim anlayışıyla ulusal öğreti ve yönetimin itici gücü olması, 1863 'te İngiltere 'de Futbol Birliği'nin, 1876 Amerika 'da beyzbol liginin oluşarak sporun bir sanayi kolu oluşarak sporun bir sanayi kolu olarak

örgütlenmesinden anlıyoruz. Sporun ilk uluslararası yönetimine (UOK) kavuşması da aynı dönemde gerçekleşmiştir (10).

Ekonomik ve sosyal gelişmeler her zaman sportif faaliyetlere doğrudan veya dolaylı olarak etki etmişlerdir. Sanayileşmeyle birlikte yükselen yaşam standardı, kitle iletişim araçları, sürekli yenilenen teknoloji, bunlarla birlikte artan boş zaman ve hareket ihtiyacı sportif faaliyetleri teşvik etmekte ve yaygınlaştırmaktadır (8).

Sporun uluslararası rekabet aracı olması, aynı zamanda sporun sağlıklı nesiller yetiştirme aracı olduğuna inancın artması sportif faaliyetlere devlet desteğinin gelmesini sağlamıştır. Günümüzde bütün bu gelişmeler insanların spora olan açlığını gidermeye yetmemekte ve her geçen gün artan sportif amaçlara paralel olarak spor sektörü gelişmekte ve çeşitlenmektedir. Spor malzemeleri üreten örgütler, sporcu ve spor öğretmeni yetiştiren örgütler, sporun daha çok sevilmesi ve yaygınlaştırılması için çalışan örgütler, spor bilimini geliştirmek için çalışan örgütler, spor örgütleri arasındaki işbirliği ve koordinasyonu sağlamak-geliştirmek için çalışan örgütler ve daha birçokları.

Spor alanında hizmet veren kuruluşlar Türk toplumunda çok eski tarihlerde “Ahi teşkilatları” ve “Vakıf” geleneği şekillerinde görülmektedir. Bu kurumlar bu gün geleneksel spor dalları olarak nitelendirilen güreş, okçuluk ve atlı sporların, Anadolu'nun her köşesine yayılmasında birinci etken olmuşlardır. Osmanlılar döneminde bir nevi yaygın eğitim kurumları olan tekkeler; dil, din, sanat ve felsefe gibi alanlarla birlikte spor alanında da halkı yetiştirerek hizmet verirlerdi. Selçuklu ve Osmanlı döneminin bu çok kuvvetli teşkilatları, aynı zamanda sporcuların ihtiyaçlarını karşılamayı da üstlenmişlerdi (6).

Sporun kitlelere ulaştırılabilmesi için Osmanlı'daki “spor tekkesi” uygulamasının günün şartlarına göre düzenlenerek, spor yönetiminde uygulanmasının gerekliliğini vurgulayan “Çalık”, beli başlı spor tekkelerini şöylece sıralamıştır; Bursa'da “Güreşçiler Tekkesi”, İstanbul Zeyrek-yokuşu'nda “Pehlivan Mamur Tekkesi”, İstanbul Unkapanı yolu üzerinde “Hoca Cüzzü Pehlivan Tekkesi”, Ok Meydanı'nda “Ok Meydanı Tekkesi” (6).

Osmanlı'nın son dönemlerinde hemen bütün alanlarında yaşanan çöküş, spor alanında da yaşanmış ve spor tekkelerinin amacının dışına çıkmasıyla, spor, toplumun yabancı olduğu bir kavram haline gelmiştir. Himayeciliğin başladığı bu dönemde

örgütsüz kalan sporcular ve mali güçleri olmayan spor kulüpleri bazı güç sahiplerinin koruması altına girmiştir (24).

Türk sporunda ilk kulüpçülük hareketinin 1855 yılında gerçekleştiğini belirten “Sümer”, bu örgütün adı veya kimler tarafından ne şekilde oluşturulduğu gibi bilgileri aktarmamıştır. “Kahraman’a” göre ise ilk kulüp 1872 yılında Hobart Paşa tarafından “The Impaired Yatching And Boating Clup” adıyla kurulan su sporları kulübüdür (15).

Sporunda ilk federatif yapının 1903 yılında “İstanbul Futbol Birliği” adıyla kurulduğunu spor tarihi kaynaklarında görebiliyoruz...Moda ve Kadıköy futbol kulüpleri adına James Lafontaine ve Hanry Pears, Elpis kulübü adına Aleks ve Imagine Elçilik Gemisi adına Horace Armitage’in bir araya gelerek 17 Mayıs 1903 yılında kurdukları İstanbul Futbol Birliği... çok sporlu bir “federatif” üst yönetime doğru atılmış ilk adımdır (10). Birlik; yasal dayanakları olmayan, kulüplerin kendi aralarındaki sözleşmeye dayalı ve taşra teşkilatından yoksun bir yapıya sahiptir. Amaçları bakımından incelendiğinde salt maç düzenleyen bir örgüt olduğunu tespit edebiliyoruz. İstanbul Futbol Birliği, ilk olmanın getirdiği yetersizlikler sebebiyle 1910 yılında yeniden yapılaşmaya gidilerek İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi (İFKL)’nin oluşturulmasıyla son buldu. İFKL; federe kulüplere dayalı, yönetim kararlarının, genel kurul görevi de yapan “yürütme kurulu” tarafından alındığı, tek sporlu federatif bir lig düzenlemesi olmakla birlikte, İstanbul Futbol Birliği dönemi ile kıyaslandığında, kulüplerin bireysel arzularının daha ağırlık kazandığı bir dönem açmıştır. Ayrıca, İFKL’nin başka bir özelliği; kural olarak teknik konuların federal iradeye, yönetsel konuların ise federe iradeye bırakılmış olmasıdır. İFKL savaş yıllarının ağır şartları altında ancak dört yıl ayakta kalabilmiştir. Cuma Ligi seçeneğini oluşturarak, İFKL’yi sonlandıran faktörler de yine lig oluşumunun bünyesinden kaynaklanmıştır (10).

1912 yılında İFKL’nin dışında kalan Anadolu spor, İstanbul Cimnastik, Darülfünun Terbiye-i Bedeniye, Şehremini Mümaresat-ı Bedeniye, Sanayi Mektebi ve Fenerbahçe spor kulüpleri tarafından kurulan “Cuma Ligi”, Balkan savaşı sebebiyle ancak 1913 yılında faaliyete geçebildi. Cuma Liginin mevcudiyetinin tanınmasının ekseriyetle reddedilmesi ile, Türk spor yönetimi açısından “fetret devri” tabir edilen dönem başlamıştır. Bu ikilik 1915-16 mevsiminde Cuma Birliği’nin oluşturulmasıyla son bulmuş ise de, bu tarihlerde sayıları hızla artan kulüpler ve onların oluşturduğu

farklı ligler arasındaki anlaşmazlıklar sebebiyle tam bir başı bozukluk hüküm sürmüştü ve sporu bir nizam ve intizama sokacak yapılanmaya duyulan ihtiyaç şiddetle artmıştır (2).

Bütün bu gelişmeler yaşanırken 1907 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi Türkiye temsilciliğine seçilen Selim Sırrı Tarcan, 1908'de İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti (OMOC)'ni teşekkül ettirmiştir. OMOC 1922 yılına kadar resmen varolmamıştır. Bu tarihe kadar bir örgütsel yapı değil, Tarcan'ın (UOK Osmanlı temsilcisi) kendisi olmuştur (6). OMOC'nin önemli özelliği, daha sonra kurulacak olan TMOC'ne temel olmasıdır. TMOC 1924 yılında kurulmuş ve 1926 yılında başkan seçimi konusunda yeniden örgütlenmeye gitmiş bir cemiyettir (10). TMOC'nden önce, 26 Haziran 1920 tarihinde, daha sonra Türk Spor örgütlenmesinde önemli yerler alacak olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na (TİCİ) kök teşkil eden, İdman İttifakı Heyeti Muvakkatesi isimli bir örgüt kurulur. 22 Mayıs 1922 tarihinde kurulan TİCİ, yasal dayanağı, organları ve taşra teşkilatı ile ciddi bir işleve sahip ilk spor örgütü olma özelliğini taşır. TİCİ, 13-18 Şubat 1936 tarihlerinde yapılan sekizinci Genel Kurul toplantısında alınan kararla feshedilerek, Türk Spor Kurumu (TSK) adıyla anılan ve dönemin tek partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi'ne bağlı bir örgüte dönüştürülmüştür. 18 Şubat 1936 tarihinde kurulan TSK da, diğer spor örgütleri gibi kısa ömürlü olup, ancak 1938 yılına kadar ayakta durabilmiştir. 29 Haziran 1938 tarihinde 3530 sayılı yasa ile kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, 3289 sayılı yasanın çıkmasıyla 21.05.1986 tarihinde Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak yeniden yapılanmaya gitmiştir. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olan kurum, 18 Mart 1989 tarihinde Başbakanlığa bağlanarak, 356 sayılı kanun hükmünde kararname ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü haline getirilmiştir (24).

2.2.1. Gönüllü Örgütlenme ve Türkiye'deki Gelişimi

Sınırların kalkmaya yüz tuttuğu dünyamızda, en üstün mahluk olma sıfatını taşıyan insanın yaşam şartlarını bu vafına uygun olarak geliştirmek, insanlığın ana hedefi olmalıdır. Konu her gündeme geldiğinde demokrasi, insan hakları, toplumsal kalkınma, vb. meselelerin halledilmesi, bu işin çabuklaştırılması ve kolaylaştırılması için de gönüllü kuruluşlar aracılığı ile halkın meselelere doğrudan müdahale etmesi konuşulmaktadır.

Toplumların huzuru, temel hak ve hürriyetlerinin sağlandığı bir ortamda yaşamalarına bağlıdır. Böyle bir ortamda insanların teşkilatlanarak, problemlerini hukuk çerçevesi içinde çözebilecek baskı gurupları oluşturmaları mümkün olur. Halkın kendi kendisini yönetmesinden anlamamız gereken de bu olmalıdır. Seçilenler tarafından yönetilen mahalli idarelerin fonksiyonlarını artırıp kuvvetlendirmekle birlikte, insanları, örgütlenerek vakıf, dernek, birlik, sendika, vb. yapıların bünyesinde birleşip, mahalli idarelerine yardımcı olmaya ve bir anlamda da oto kontrole davet etmek gerekmektedir (37).

Sivil örgütler iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki “özel teşebbüs” olarak tanıdığımız kar amaçlı ticari kuruluşlardır. Bu çalışmada, özellikle üzerinde durulacak olan ikinci sivil örgütlenme şekli ise; kar amacı gütmeyen, gönüllü olarak hizmet üretmeye yönelik faaliyetler yürüten kuruluşlardır. Kavramın İngilizce olarak ifade şekli “Non-profit Sector” yada “Non-governmental organization” dır. Türkçe karşılıkları “Vatandaşlar Sektörü”, “Bağımsız Sektör” ya da daha çok kullanılan şekliyle “Gönüllü Kuruluşlar”dır.

Gönüllü kuruluşların esas özelliği kar amacı gütmemeleri ve gönüllü insanların bir araya gelerek hedef kitlelerinin ihtiyaç duydukları mal veya hizmetleri toplum yararını düşünerek üretmeleridir. Gönüllü kuruluşlardaki bu amatör anlayış sebebi ile kuruluştaki maddi beklentileri olmaksızın amaca ulaşmak için sabır ve azimle emek sarf etmeye hazırdırlar (4).

Günümüzde, yalnızca oyun ve eğlence aracı olmaktan çıkan spor, bazen sağlıklı yaşam aracı, bazen eğitimin bir parçası, bazen meslek, hatta bazen politika aracı ya da ülke gündemini etkileyecek kadar büyük bir sosyal olaydır. Toplumlar için bu kadar önemli olan sporun ulaştığı nokta, insanlar için hiç bir zaman yeterli olmamıştır. Bu sebeple sporun daha bilimsel daha hızlı ve gelişerek yaygınlaşmasına gönül veren insanlar her zaman olmuştur.

Türk spor örgütlerinin tarihsel gelişimi bölümünde bahsedilen “Ahi” teşkilatları ve “vakıf müesseseleri” o günün şartlarında sporcularla da ilgilenen gönüllü kuruluşlardı. Osmanlının son dönemlerinde amacından uzaklaşan bu yapılar, spor alanında yeniden yapılanma ihtiyacının artmasına vesile olmuşlardır.

1920-22 yılları arasında, son yıllarda yaşanan kulüpler arası çekişme ve sürtüşmeler artarak devam etmiştir. Bu dönemin farkı ise, bir tanesi TİCİ'nin

kurulmasıyla sonuçlanan üç ayrı “birlik” arayışının gözlenmesidir. Bunlardan ilki, devlet yönetiminde Amerikan mandası fikriyle birlikte gündeme gelen, “Genç Erkekler Hıristiyan Birliği” (YMCA)’dir. YMCA’nın Türkiye şubesi 26 Şubat 1920 tarihinde açılmış ve YMCA dünya kurultayında Türkiye örgütünü temsil eden Hüseyin Haşim’in yaptığı konuşma sonucunda ilişkilerin hızla bozulmasıyla 1928 yılında kapanmıştır. İkinci birlik denemesi ise 25 Haziran 1922 kuruluşlu “Milli Olimpiyat Cemiyeti Yerine Kain Cihan Müsabakalarına Hazırlanma Cemiyeti”dir (10).

Bu çalışmada, TİCİ, ilk spor yönetimi ve “gönüllü spor kuruluşu” modelinin ilk tam karşılığı olmasından dolayı daha ayrıntıyla incelenmiştir.

TİCİ, 22 Mayıs 1922 tarihinde tüzel kişiliğini kazanana kadar, İdman İttifakı Cemiyeti Muvakkatesi (İİHM) 1921-22 mevsimi lig maçlarının düzenli biçimde yürümesi için çaba göstermiştir. Tescil işlemlerinin bitmesiyle birlikte, İİHM yerini TİCİ’ye bırakmıştır.

TİCİ,...kendi kendini yönetme geleneğine sahip olan Avrupa’nın devlete ve hükümete karşı, bağımsız olarak kurduğu çok sporlu, çok kulüplü, federatif spor birliklerinin Türkiye’deki benzeridir (9).

...Kuruluşu işgal ve mütareke yıllarına rastlamaktadır. TİCİ’nin kuruluşu ile ilgili, spor dergilerinde neşredilen yazılar yayınlanması, Anadolu’da tepkilere yol açmış, TİCİ’ye mukabil Ankara’da İdman Birliği adında bir teşkilat kurulmuştur (30).

Bu alıntıdan anlaşıldığı gibi TİCİ, kuruluş yıllarında çok tartışılan bir konu olmuştur. Değişmez gerçek ise “gönüllü birlik” ideolojisi doğrultusunda yıllar boyu arılan adımların hedefine ulaştığının resmini TİCİ’de görebildiğimizdir. Sümer bunu şöyle ifade etmiştir:...TİCİ Türk halkı içinde filizlenen ilk bağımsız örgüt hareketidir. Özetle ilk ulusal örgüt...TİCİ’de nice yürekli ve spor sevgisi ile dolu insan, nice mücadeleler vermiş, bir anlamda yenik düşülse de tarihsel anlamda onurlu geleceklere kapılar aralanmıştır (23).

TİCİ’nin federatif yönetim yapısı; 1- Umumi Kongre, 2- Merkez-i Umumi, 3- İdman Heyeti Müttehideleri’nden oluşuyordu (9).

Sümer, TİCİ’nin amaçlarını; “Sağlıklı bir kuşak yetiştirmek, bu sağlıklı kuşakla Türk ırkını takviye etmek, her sınıf halkı ilgilendiren idmancılığı (beden eğitimi ve spor) yaygınlaştırmak, ulusun bireylerini küçük yaştan örgütlenmeye ve birlikte hareket etmeye alıştırmak, gençleri içki, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan uzak tutmak,

sağlam ve becerikli kişiler yetiştirerek askeri kuruluşların görevini kolaylaştırmak, spor etkinlikleri yolu ile gençlere memleketlerini sevdirmek, spor yarışmalarını düzenlemek, yönetmek, sporumuzu uluslararası alanda temsil etmek” şeklinde özetledikten sonra organlarını da;

- 1- Genel Merkez (Yönetim Kurulu)
- 2- Federasyonlar
- 3- Genel Kurul
- 4- Kurucular Kurulu, olarak belirtmiştir (23).

TİCİ'nin kuruluş bildiri ve nizamnamesi 14 Temmuz 1922 tarihinde kabul edilir. Yeniden örgütlenmesini gerçekleştirene kadar da bu nizamname ile yönetilmiştir. 1922-23 futbol sezonunda lige katılmak isteyen kulüplerin çokluğu nedeniyle, kulüpler arasında varolan sürtüşmelerin patlak vererek, TİCİ'de bölünmelerin başlamasıyla çıkan olumsuzlukları çözümlenemeyen bu nizamname, 16 Şubat 1923 tarihinde “1923 Nizamnamesi” olarak anılan düzenleyici metinle değiştirilmiştir. Bundan bir hafta sonraki toplantıda ise, “Heyet-i İhzarîye”nin kurulması ve eski yönetim kurulunun bu geçici heyet olarak görevde kalması kararlaştırılmıştır (10). Bu nizamnameye göre merkez örgütü;

Merkez-i Umumi (Genel Merkez), İdman Heyeti Müttahideleri (Federasyonlar), Umumi Kongre Mıntıkları üzerine kurulmuş olup; Mıntika Merkezi, Mıntika İdman Heyetleri, Mıntika Kongresi, Kulüpler ile Birlik-Kümelerden oluşmaktadır (10).

TİCİ bu yapıyla yönetime devam ederken 1923-24 mevsiminde geçmiş dönemlerin sürtüşme ve çatışmaları tekrarlandıktan sonra, 1. Kongreye heyet-i ihzarîyenin hazırlayıp sunduğu değişik nizamname (1924 Nizamnamesi) kabul görmüş ve kesin örgüt yapısı belirlenmiştir. TİCİ 1924 yılında İcra Vekilleri Heyeti kararıyla kamu yararına çalışan dernekler arasında sayılmış ve aynı tarihte aynı heyetin kararıyla Türk sporunun tek sorumlu temsilcisi kabul edilmiştir.

Küme ve birlik yönetimlerinin, federe kulüpleri yatıştırarak bir ödün vermeye gereksinme duyulduğu için getirildiğine işaret eden Fişek; bunun sebebinin ise TİCİ'nin federatif bir yapı olmaktan çıkarak merkezci-otoriter bir tek parçalı bütün durumuna dönüşme sürecine girmesine bağlamaktadır.

1924 nizamnamesinde merkez örgütü; birinci umumi kongre toplandığında görevi biten Heyet-i İhzarîye ekisiyle, Umumi Merkez, Federasyonlar ve Umumi

Kongreden oluşmaktadır. Ayrıca bu nizamnamede fenni-idari işler ayrımı “fenni Teşkilat” ve “İdari Teşkilat” başlıklarıyla hukuken de tescil edilmiştir. Taşra örgütü ise Birlik-Küme Heyetleri kaldırılarak görevlerinin merkez heyetlerine devredilmesiyle, Mıntika Merkez Heyeti, Mıntika İdman Heyetleri, Mıntika Kongresi, Kulüpler şeklinde dört organdan oluşturulmuştur.

TİCİ, 18 Şubat 1936 tarihinde “Türk Spor Kurumu” isim değiştirip dönemin tek partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi’ne bağlanmasına kadar sekiz umumi kongre geçirmiştir. Bunların birincisinde esas nizamname şekillendirilmiştir. İkinci, üçüncü ve dördüncü kongrelerde yapısal önemi olmayan kararlar alınmış, altıncı kongrede ise değişiklik yapılmamıştır. Fişek’ten aldığımız bilgilere göre beşinci kongrede alınan kararlarla başlayan ve yedinci kongrede kesinleşen merkezci-otoriter yapı, genel merkezdeki dar bir kurulu egemen duruma getirmiştir. Sekizinci kongrede ise TİCİ feshedilmiş, TSK kurulmuş CHP örgütüne bağlanmıştır. T.S.K. genel merkezince bastırılan nizamnamede kurum kendisini şöyle tanımlamaktadır;

“*Madde-1-* T.S.K. Türkiye’de sporun milli ve fenni esaslara göre yayılmasına ve yükselmesine çalışır. Türk sporculuğunu yurt içinde ve dışında temsil eder.

Madde-2- Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı adı, Türk Spor Kurumu adına çevrilmiştir. Kurumun merkezi Ankara’dadır (34).

TİCİ’nin feshedilerek TSK’nın kurulması ve CHP örgütüne bağlanmasını ibir geriye dönüş olarak değerlendiren Sümer’e göre; bu geriye gidiş olmasa spor yönetiminde Türkiye boynuna altın madalyayı asmış olacaktı (24).

Apak ise 1924’ten 1934’e kadar geçen 10 yıllık zamana Türk sporu için “sporun değerini anlama” devresi adını vermiş ve 1934’ten sonrası için ise Türk sporunun ulusal bir yük aldığı yorumunu yapmıştı (16).

TSK döneminin, Türkiye spor yönetiminin TİCİ’den Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’ne uzanan evrim sürecindeki yerini tam bir ara rejim olarak nitelendiren Fişek, bunun sebebini TİCİ’nin son, TSK’nın ilk kurultayında kırk imza ile önerilen ve onaylanarak kabul edilen şu önergeye bağlamaktadır:

“Partiye bağlılıkları genbaşkurca (Genel Başkanlık Kurulu) onaylanmış hükmi şahsiyetler bulunursa onlar da CHP büyük kurultayına delege gönderebilirler... Türk sporcuları ve Türk spor kurumu, kendisini yurdun kurtuluş ve yeni baştan kuruluşunu temin edici tek ve yüksek bir tesis olan Cumhuriyet Halk Partisi’nin öz bir çocuğu ve

onun bünyesinden bir parça sayar. Partinin bu yeni hükmü içinde yurt kurumları arasında ilk girme şerefini kurumumuzun almasının kongremizce karara bağlanmasını teklif ederiz”.

Yine Fişek’in Kırşan’dan iletildiği bilgiye göre; iki yıl süren dönem boyunca “varidat ve masraf bütçeleri ve çalışma programları gibi esaslı işleri parti genel sekreterliğinin tensip ve tasvibine sunan, ehemmiyetli görünen meseleler hakkında partiden direktif alan..., vali ve parti başkanlarının spor bölgeleri başkanlıklarını deruhte ettiği... bir parti teşekkülü olmuştur” (10).

Karaküçük’e göre; TSK, sporda devletçilikle partililiği birbirine karıştıran bir yapı oluşturmuştur. Aslında bu, tek partili dönemin siyasal şartları içinde, her alanda kurulan devlet-parti özdeşliğinin spor yönetimine de yansımalarıdır (16).

Ayrıca Sümer de TSK döneminin, bağımsız TİCİ’den güdümlü ve bağımlı bir örgüte dönüş olduğunun altını çizdikten sonra, bu örgütün iki yılı aşkın süresince, sporda devletçiliğe ve merkezîyetçiliğe geçişin köprüsü olduğunu belirtmiştir (25).

29 Haziran 1938 gün ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununun 16 Temmuz 1938 tarihli resmi gazetede yayınlanmasıyla Türkiye spor yönetiminde tamamen devlet yönetimi dönemi kesin olarak başlamıştır. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) ilk kuruluşunda Başbakanlığa bağlı iken, 29.05.1942 tarih ve 4235 sayılı kanunla Milli Eğitim Bakanlığı’na, 6 Mayıs 1960 tarih ve 7474 sayılı kanunla tekrar Başbakanlığa, Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kurulması (03.11.1969) üzerine 06.02.1970 tarih ve 3/707 sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle adı geçen bakanlığa bağlanmıştır (13). 21.05.1986 gün ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 28.05.1986 tarihli resmi gazetede yayınlanarak 3530 sayılı yasayı yürürlükten kaldırmıştır. Bu yasada 1989 yılında yapılan bir değişiklikle Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı yeniden Milli Eğitim Bakanlığı’na dönüştürülerek, spor işleri Başbakanlığa bağlı bir Devlet Bakanlığı’nın sorumluluğuna verilmiştir (17).

1907’de Selim Sırrı Tarcan’ın murahhaslığı ile başlayan önceller dönemini tamamlayarak, 02.05.1962 yılında kurulan Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nin amaçları; Uluslararası Olimpiyat Komitesi statüsüne uygun olarak yurdumuzda amatör sporu ve spor ruhunu, Olimpiyat hareketini geliştirmek, yaymak, korumak ve kuvvetlendirmek; bu amaca uygun araştırmalar yapmak ve yaptırmak; Türk

sporcularının Olimpiyat Oyunlarına ve benzeri bölgesel oyunlara katılmalarını sağlayacak işlemleri yapmak, icabında bu oyunları Türkiye’de tertipleme (10).

1936’da TSK ile temeli atılan ve 1938 yılında BTGM ile yasallaşan sporda devlet yönetimi dönemi boyunca sporun gönüllü teşekkülleri hayat bulamamıştır. Türk spor yönetimindeki bu kötü gidişin değişebileceğinin işareti, 17 Aralık 1974 tarihinde Ankara’da ilk Amatör Spor Kulüpleri Federasyonunun kuruluşu olarak göze çarpmaktadır. Ankara Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu sonraki yıllarda, diğer illerde de Amatör Spor Kulüpleri Federasyonları (ASKF)nin kuruluşuna önderlik ederek, 29 Ekim 1980 tarihinde kurulacak olan Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu (TASKK)nun oluşumuna kök teşkil edecektir (5).

Merkezi Ankara’da olan TASKK’nun amacı; tüzüğünün üçüncü maddesinde şu şekilde yer almaktadır:

“Konfederasyonun amacı; spor kulüpleri ve bu kulüplerin kurdukları federasyonların kaynak ve güçlerini birleştirmek, saha ve tesisler kurmak ve kullanmak, birlikte spor eğitimi olanakları ve ortak kullanabilecekleri araç ve gereçler, öğreticiler görevlendirmek, iç ve dış kaynaklardan da yararlanarak amatör spor dallarında kulüplerin eğitim, yayın, araç-gereç, tesis, lokal, sağlık ve sosyal güvenlik ve benzeri sorunlarına çözümler bulmak, sporla ilgili kooperatifler veya işletmeler kurmak veya önderlik etmek, ortağı olduğu spor amaçlı kooperatiflere, federasyonları yolu ile spor kulüplerine ve federasyonlarına her türlü yardımlar yapmak, kamu, gönüllü ve özel kuruluşlarla karşılıklı dayanışma içinde bulunmaktır”.

TASKK 11.05.1987 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı’nın, 26.08.1987 tarihinde yürürlüğe girmesiyle kamu yararına çalışan derneklerden sayılmıştır (25).

ASKF’lerinin ve TASKK’nun kuruluşlarının dünyada ve ardından Türkiye’de sivil toplum bilincinin geliştiği yıllara tekabül etmesi elbette tesadüf değildir. Örgütlenme bilincinin artması ve devlet yönetimindeki istikrarsızlığın örgütlenmeyi ihtiyaç haline getirmesi sonucunda gönüllü katılım ve demokratik yaklaşımla peş peşe oluşumların çıktığını görmekteyiz. Bu çalışmada, bu gibi yakın ve uzak tarihte kurulan gönüllü spor kuruluşlarından bazıları, kuruluşları, amaçları, organları ve fonksiyonları açısından incelenmiştir.

2.2.2. Türkiye’de Gönüllü Spor örgütlerinin Yapısal Analizi ve Fonksiyonları

2.2.2.1. Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu (TASKK) (29)

Kuruluşu

TASKK 29 Ekim 1980 tarihinde Ankara, Bursa, Samsun, ve Trabzon Amatör Spor Kulüpleri Federasyonlarının Ankara’da birleşmesiyle kuruldu. Dernek 1987 yılında “Türkiye” adını aldı ve kamu yararına çalışan dernek niteliğini kazandı.

3289 sayılı BTSGM yasanının dokuzuncu maddesinde Merkez Danışma Kuruluna bir temsilci gönderme yetkisi alan konfederasyon, 1988 yılında 3461 sayılı yasa ile oluşturulan Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulu’nda 10 delege ile temsil edilme hakkını kazanmıştır.

Amacı

Konfederasyonun amacı; spor kulüpleri ve bu kulüplerin kurdukları federasyonların kaynak ve güçlerini birleştirmek, saha ve tesisler kurmak ve kullanmak, birlikte spor eğitimi olanakları ve ortak kullanabilecekleri araç ve gereçler sağlamak, öğretmenler görevlendirmek, iç ve dış kaynaklardan da yararlanarak amatör spor dallarında kulüplerin eğitim, yayın, araç-gereç, tesis, lokal, sağlık ve sosyal güvenlik ve benzer sorunlarına çözümler bulmak, sporla ilgili kooperatifler veya işletmeler kurmak veya önderlik etmek, ortağı olduğu spor amaçlı kooperatiflere, federasyonları yolu ile spor kulüplerine ve federasyonlarına her türlü yardımlar yapmak, kamu, gönüllü ve özel kuruluşlarla karşılıklı dayanışma içinde bulunmaktır.

Görev ve İlkeleri

Konfederasyon;

- Türk beden eğitimi ve sporunun sorunlarını bir bütün olarak görür ve bu sorunların ülke genel sorunlarından ve yapısından soyutlanamayacağını varsayar.
- Kulüpleri ve spor kuruluşlarını baskı altına almaya, onların kazanılmış haklarını kısıtlamaya yönelik her türlü tavır ve girişime yasal yollarla karşı çıkar, bunun için yönetimler ve iktidarlar arasında fark gözetmez.

- Sporun temel öğeleri olan sporcu, antrenör, yönetici, hakem ve diğer görevlilerin içinde buldukları koşulları daha iyiye götürmek için çalışır.
- Spor kuruluşları, basın ve devlet kuruluşları arasında yakınlaşmayı ve dayanışmayı sağlamaya çalışır.
- Türk spor camiasını “Türk Spor Ailesi”, amatör spor camiasını da “amatör spor ailesi” anlayışı içinde yorumlar. Sporda demokrasi ve el ele ilkesini sürekli savunur. Siyasi görüş, ırk, dil ve din konularında yansızdır.
- Spor kulüplerinin eğitim, araç-gereç, lokal, sağlık, kooperatifleşme, gelir-gider, hazırlık, yarışma, spor yayını, yasa, yönetmelik, sporcu aktarması, saha, tesis, kamp vb. konulardaki sorunlarının çözümü için uğraşır.

Organları

Konfederasyonun organları; genel kurul, yönetim kurulu, yürütme kurulu, denetim kurulu, onur kurulu, danışma kurulu ve spor yüksek kuruludur.

1- *Genel Kurul*: Yasalarda ve tüzükte gösterilen zorunlu işleri görüşüp karara bağlar. Yönetim-Denetim-Onur Kurullarını gizli oyla seçer, raporlarını görüşüp karar bağlar, Yönetim Kuruluna önerilerde bulunur, Onur Kurulu ve Yönetim Kurulu kararlarına yapılan itirazları görüşüp sonuçlandırır, bütçe taslağını karara bağlar.

2- *Yönetim Kurulu*: Genel Kurulca doğrudan seçilen genel başkan ve genel sekreter ile diğer 33 üyeden oluşur. Ayrıca 35 yedek üye seçilir. İlk toplantıda kendi içinden gizli oyla beş genel başkan yardımcısı, bir genel sekreter yardımcısı, bir eğitim sekreteri, dört eğitim genel sekreter yardımcısı, bir mali sekreter, bir mali sekreter yardımcısı, bir örgütlenme sekreteri, dört örgütlenme sekreter yardımcısı ile diğer görevlileri seçer. Yönetim Kurulu zorunlu olarak iki ayda bir, gerekli gördüğü zamanlarda ayrıca toplanır.

3- *Yürütme Kurulu*: Genel başkan, genel sekreter, genel başkan yardımcılarında biri ile merkezdeki federasyonun delegeleri arasından Yönetim Kurulunca seçilenlerden oluşur. Toplantı zaman, yer ve süresini kendisi saptar, Yönetim Kurulunun tanıdığı yetkiler doğrultusunda görev yapar.

4- *Denetim Kurulu*: Beş asil beş yedek üyeden oluşur. Olağan olarak altı ayda bir, en az üç üyenin gerekli görmesi ile de dilediği zaman toplanabilir. Tüm mali ve diğer çalışmalarını denetler, Yönetim Kurulu kararı ile üye kuruluşları da denetleyebilir.

Yönetim Kuruluna rapor verir ve önerilerde bulunur. Uyarılarına karşın önlem almayan sorumluları Onur Kuruluna verir.

5- *Onur Kurulu*: Genel Kurulca gizli oyla seçilen beş asil, beş yedek üyeden oluşur. Aykırı davranan federasyon, konfederasyon organlarının mensupları, delegeler, federasyon mensupları ile üye spor kulüpleri hakkında duruma göre;

- Üç ay-iki yıl arasında çıkarma,
- Görevden uzaklaştırma,
- Haklardan yoksun bırakma,
- Sürekli çıkarma cezaları verebilir.

6- *Spor Yüksek Kurulu ve Danışma Kurulu*: Kurullar, Yönetim Kurulu tarafından konfederasyonun ve ülkemizde uygulanmakta olan spor politikamızın tartışılması, konfederasyon çalışmalarına ışık tutulması, spor kamuoyunun oluşturulması, sporun yaygınlaştırılması ve çeşitli önerilerin alınması amaçlarıyla oluşturulur.

Spor Yüksek Kurulu: Beden eğitimi ve sporla doğrudan yada dolaylı yetki, sorumluluk ve bağlantısı bulunan, kamu, özel ve gönüllü kuruluşların mensupları ve spor adamları arasından belirlenecekler ile konfederasyon genel başkanı, genel sekreter ve yönetim kurulunun kendi içinden belirleyeceği beş kişiden oluşur.

Spor Danışma Kurulu: Üye federasyonların genel başkan ve genel sekreterleri ile gerekli hallerde konuya ilişkin uzmanlardan oluşur. Toplantı yer ve zamanını Yönetim Kurulu belirler.

2.2.2.2. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK)

Kuruluşu

Selim Sırrı Tarcan'ın "Yeni ve Eski Olimpiyatlar"da yazdığı bazı sözlere dayanarak TMOK'nin öncellerinden olan Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti (OMOC)'nin 1938'de kurulduğu iddia edilir. Fakat 25.06.1922 tarihinde "Milli Olimpiyat Cemiyeti Yerine Kain Cihan Müsabakalarına Hazırlanma Cemiyeti" kurulana kadar, OMOC'ne ait hiç bir resmi kayıt yada eylem tespit edilememiştir. Fişek'e göre bu dönemde (1908-1922) OMOC, UOK Türkiye Murahhası Selim Sırrı Tarcan'ın kendisidir (10).

Cihan Müsabakalarına Hazırlanma Cemiyeti...25.06.1922 tarihinde...UOK Türkiye Murahhası Selim Sırrı Tarcan tarafından kurulmuş...bir tüzel kişidir. Merkezi İstanbul, faaliyet sahası bütün Türkiye'dir. Nizamnamesinin birinci maddesinde "faaliyetin bütün Türkiye'ye şamil olması" gayesinin belirtilmesine rağmen bu hedefin gerçekleşip gerçekleşmediğine dair bilgi ve belge bulunamamıştır.

...Başvekil İsmet Paşa hazretlerinin reis-i fahriliği;...,Murahhas Selim Sırrı beyin riyaseti,...altında kurulan Türkiye Milli Olimpiyat Cemiyeti (TMOC), 02.10.1926 tarihinde yeniden örgütlenmeye götürülmesi ve önce fiilen TİCİ denetimine sonra da resmen BTGM vesayet ve yönetimine girmesiyle, Türkiye'deki olimpiik örgütlenme hareketinin bağımlılık dönemi başlamıştır. BTGM döneminde TMOK, 1939 yılında çıkartılan bir talimatname ile 1956 yılına kadar BTGM bünyesindeki bir komisyon olarak ve bu talimatnamenin Milli Eğitim Bakanı Başkanlığında toplanan Merkez İstişare Heyeti'nin 14.09.1956 tarihli kararıyla kaldırılmasında altı yıl sonra, 02.05.1962 tarihinde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Ana Tüzüğü'nün resmi gazetede yayınlanmasıyla yeniden tüzel kişilik kazanmıştır. TMOK dernekler hukukuna göre kurulmuş, "milli" sözcüğünü kullanmasına 29.02.1964, yurt dışındaki kurullarla işbirliği yapmasına 02.05.1970, "Türkiye" sözcüğünü kullanmasına 20.09.1973, kamu yararını gözeten derneklerden sayılmasına 16.07.1970 tarihli Bakanlar Kurulu kararlarıyla izin verilmiş, merkezi İstanbul'da bulunan bir tüzel kişidir. Cumhurbaşkanı komitenin hamisi, başbakan ise fahri başkanıdır (32).

Amaçları ve Görevleri

TMOK'nin amaçları ana tüzüğünden şöyle özetlenebilir: Uluslararası Olimpiyat Komitesi statüsüne uygun olarak yurdumuzda amatör spor ve spor ruhunu, olimpiyat hareketini geliştirmek, yaymak, korumak ve kuvvetlendirmek, bu amaca uygun araştırmalar yapmak ve yaptırmak, Türk sporcularının Olimpiyat Oyunlarına ve benzeri bölgesel oyunlara katılmalarını sağlayacak işlemleri yapmak, icabında bu oyunları Türkiye'de tertiplemeektir.

Görevlerini ise şöyle özetlemek mümkündür:

Olimpiyatlarla ilgili her türlü yazışma, görüşme, işbirliği ve koordinasyonu gerçekleştirerek, icabında bu oyunları Türkiye'de tertiplemek. Türk spor federasyonları ile UOK ve yabancı ülkelerdeki Olimpiyat Komiteleri arasındaki bağlantıları kurmak,

Olimpiyat veya benzeri oyunlara katılacak sporcuların liyakat ve yeteneklerini inceleyip onaylamak, kabileleri oluşturmak, yerleştirmek, yönetmek, ihtiyaçlarını karşılamak ve denetlemek, spor federasyonları arasında çıkabilecek anlaşmazlıkları kesin sonuca bağlamak, oyunlara katılımı kolaylaştıracak tedbirleri almak ve gerekli uyarıları yapmak, bu amaçlar doğrultusunda her türlü yayın yapmak, yaptırmak ve toplantılar düzenlemek (32).

Organları

TMOK'nin organları; genel kurul, yönetim kurulu denetleme kurulu ve konseydir. Genel kurul asli üyelerin katılımıyla iki yılda bir olağan, asli üyelerin beşte bir müracaatı yada organların kararı ile olağanüstü toplanır. Yönetim kurulu genel kurulca asli üyeler arasından dokuz asil beş yedek olarak iki yıl için seçilir. UOK Türkiye temsilcisi ve spor federasyonlarının bağlı bulunduğu teşkilatın başkanı doğal üyelerdir. Seçildikten sonraki bir hafta içinde toplanarak bir başkan, iki başkan vekili, bir genel sekreter, iki genel sekreter yardımcısı, bir sayman ve bir veznedar seçerek görev dağılımını yapar. Diğer iki seçimde üye olarak görev yapar. Yönetim kurulunun asil ve yedek üyeleri aynı zamanda konseyin de asil ve yedek üyeleridir, ayrıca, genel kurulca yedi asil üye daha seçilir. USF'na kayıtlı Türk spor federasyonlarınca seçilen birer temsili üye de konseyde yer alır. TMOK başkanı konseyin doğal başkanıdır. Denetleme kurulu da genel kurul tarafında seçilen üç asil ve üç yedek üyeden oluşup, iki yıl görev yaparak yönetim kurulunun hesap ve raporlarını inceleyerek hazırladığı raporu genel kurula sunar (32).

TMOK'nin taşra teşkilatının olmayışı önemli bir eksikliktir. Çünkü, amaçları arasına "amatör sporun gelişmesi ve yaygınlaşması"nı alan bir örgütün yaygın taşra teşkilatına ihtiyaç duyması doğaldır.

2.2.2.3. Türk Spor Vakfı (10,15)

Kuruluşu

Spor hizmeti amacıyla kurulan ilk vakıftır. Vakıflar genel Müdürlüğünün 14.12.1974 tarihli resmi gazete ilanı ile tüzel kişilik kazanan Türk Spor Vakfı (TSV), TMOK adına Burhan Felek ve Turgut Atakol tarafından kurulmuştur.

Amaçları ve Görevleri

Amatörlük şartları ihlal edilmeyerek, amatör sporcuların verimli olması kondisyonunu koruması için her türlü yardımı yapmak; spor adamına ve sporcunun mesleki kabiliyet, arzu ve heveslerine göre bir spor dalında yetişmelerine destek sağlamak, ticari ve politik gayeler gözetmeksizin memleket gençliğinin görgü, sağlık ve karakter bakımından gelişmelerini sağlamak, fizik, moral ve kültürel eğitimini temin ve teşvik etmek, sporun her dalında idari ve teknik yöneticiler yetiştirmek ve bu hususta kurs, seminer vs. tertip etmek, spor eğitim ve biliminin gelişmesi için her dalda araştırma ve yayın yapmak, yaptırmaktır.

Organları

Vakfin organları genel kurul, yönetim kurulu ve denetçiler kuruludur. Genel kurulun, TMOK yönetim kurulu asil ve yedek üyeleri ile, UOK Türkiye temsilcisi, GS Genel Müdürü ve genel kurulca sonradan kuruculuğa kabul edilenlerden oluşması, TSV'nın bağlı kuruluş olduğu fikrini geliştirmektedir. Vakfın feshi halinde mevcudiyeti TMOK'ne devredilecektir.

2.2.2.4. Türkiye Spor Yazarları ve Spor Kulübü Derneği (TSYD) (35)

Kuruluş ve Amaç

Merkezi İstanbul'da olarak 14 Nisan 1963 yılında kurulan derneğin amaçları ana tüzüğünde şöyle ifade edilmiştir:

“Derneğin amacı Türk basınında çalışan spor gazetecilerini bir çatı altında toplayarak, onların meslekleriyle ilgili ve ekonomik, sosyal, kültürel hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmek ve spor yapma gereksinimlerini karşılamak, yetenekli gençlerin bilimsel yollardan yetiştirilerek amatör spor dallarında gelişmelerini ve TSYD kulübü adı altında yarışmalara katılmalarını sağlamaktır”.

Görevleri

Ana tüzükte, “Derneğin Çalışma Konuları ve Biçimi” başlığı altında öncelikli görevleri:

“Dernek, amacına ulaşmak için yapacağı çalışmalarda her şeyden önce, spor gazeteciliğinin bir uzmanlık konusu olduğu hakkında kamuoyu oluşturmaya, Türk

sporunun geliştirilmesi ve gençliğin bu yolda özendirilmesi için basına düşecek görevlerin yerine getirilmesini sağlamaya, yasaların izin ve olanak verdiği ölçüde kolaylıkları, eğitim ve karşılıklı işbirliği açısından ilişkiler sağlamaya, dernek üyelerinin spor yapma ihtiyacını karşılarken, yetenekli gençlerin de bilimsel yollardan yetiştirilerek amatör spor dallarında gelişmelerini sağlamaya öncelik verecektir” şeklinde özetlendikten sonra, çalışmalar;

1- Sosyal ve Meslekle İlgili Çalışmalar, 2- Sportif Çalışmalar başlıkları altında toplanmıştır.

Organları

1- Genel Kurul: Delegeeler, yönetim kurulu üyeleri, denetleme ve onur kurulu üyeleri, şube yönetim kurulu üyeleri ile üyelikleri devam etmek koşulu ile kurucu üyeler ve eski başkanlardan oluşur.

2- *Yönetim Kurulu*: En az beş yıldır dernek üyesi olanlar arasından, genel kurulca iki yıl için gizli oy açık sayım yolu ile, en fazla oy alan 15 kişinin asil üyeliğe, sonraki 15 kişinin yedek üyeliğe seçilmesi ile oluşur. Yönetim kurulu seçildikten sonraki ilk toplantısında kendi üyeleri arasından gizli oyla bir genel başkan, üç ikinci başkan, bir genel sekreter, bir genel kaptan ve üç genel sekreter yardımcısı seçer.

3- *Denetleme Kurulu*: En az 10 yıldır üye olanlar arasından genel kurulca iki yıllık süre için, gizli oy açık sayım yolu ile, en çok oy alan üç adayın asilin, sonraki üç adayın yedek üyeliğe seçilmeleri ile oluşur. Kurul ilk toplantısında aralarından birini başkan seçer.

4- *Onur Kurulu*: En az 10 yıldır üye olanlar arasından genel kurulca iki yıllık süre için, gizli oy açık sayım yolu ile, en çok oy alan beş adayın asilin, sonraki beş adayın yedek üyeliğe seçilmeleri ile oluşur. Kurul ilk toplantısında aralarından birini başkan seçer.

TSYD hem kendi meslek dünyasına ve hem de Türk sporuna önemli katkılar sağlamış, BTGM döneminde merkez danışma kurulunda yasal temsilci bulundurma yetkisini kazanmış ve çeşitli illerde şube sayısını artırarak yaygın teşkilatlanmaya verdiği önemi göstermiş bir dernek olarak, kendisinden sonraki gönüllü kuruluşlara iyi örnek olmayı ve cesaret vermeyi başarmıştır.

2.2.2.5. Türk Güreş Vakfı (36)

Kuruluşu

Merkezi Ankara'da olan vakıf 17 Temmuz 1980 tarihinde kurulmuştur. Kurucuları; Hasan Hulki Bozbey, Hüseyin Özalp, Sadrettin Özden, Mustafa Dağıstanlı, Muharrem Candaş, Mahmut Atalay, Tevfik Kış, Necmettin Erkan, Ahmet Ayık, Fethi Atan, Nejat Cınıslı, Ali Haydar Özöğretmen.

Amaç ve Görevleri

Türk güreşinin gelişmesini, güreş adamlarının (sporcu, antrenör, hakem, monitör, vb. yöneticiler) eğitim ve yetişmesini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda vakıf şu görevleri yerine getirir:

3. Bilimsel araştırmalar ve gerekli her türlü yayın yapmak, yaptırmak, desteklemek.
4. Güreş adamlarının yetişme ve uzmanlaşması için yurtiçi faaliyetleri düzenlemek, desteklemek.
5. Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonalarında başarılı olan güreşçileri ödüllendirmek, ulusal ve yöresel organizasyonlarda güreşçiye ve yetiştiricilerine teşvik edecek sembolik ödüller vermek.
6. Güreş kulüplerinin gelişmesi, okullarda güreşin yaygınlaşması ve federasyonun sağlıklı çalışabilmesine katkı sağlamak teknik, ayni, nakdi yardımları yapmak.
7. Başarılı güreşçi ve ailelerine muhtaçlık durumlarında yardım etmek.
8. Olimpiyat ve dünya şampiyonları için müze ve anıt mezar yapmak-yaptırmak.
9. Kamp ve spor tesisleri yapmak-yaptırmak.

Organları

1- *Genel Kurul:* Kurucu üyeler, vakfa üye olan gerçek kişiler, vakfa üye olan tüzel kişi temsilcileri, vakfın şube temsilcileri, GSGM'nü temsil eden üç üyeden oluşur.

2- *Yönetim kurulu:* Kurucu üyelerden, GSGM'nden, genel kurul üyelerinden üçer kişinin seçilmesiyle dokuz asil üyeden oluşur.

3- *Denetim kurulu:* Genel kurulun kendi içinden seçeceği üç asil ve üç yedek üyeden oluşup, vakfın faaliyet ve hesaplarını denetler. Kurul asil üyelerden birisini

başkan seçer. Ayrıca tamamlayıcı organlar; onur kurulu, şubeler, temsilcilikler olarak adlandırılmıştır.

2.2.2.6.Gençlik Spor Vakfı (11)

Kuruluşu

1983 yılında BTSGM bünyesinde yardımlaşma sandığı olarak kurulan örgüt,1992 yılında bağımsız tüzel kişiliğini kazanmıştır. Merkezi Ankara'da olup, GSGM personelinin %80'ivakfın üyesidir.

Amaçları

Türk toplumunun bütün fertlerini, bedensel ve ruhsal gelişmelerini sağlamak için spor yapmaya özendirmek, spor tesisleri yapmak, işletmek, işlettirmek, bakım, onarım ve teftişini yapmak,...,sporcu ve spor elemanları için yurtiçi ve yurtdışı eğitim kursları açmak, kurslara eleman göndermek, spor malzemeleri yapmak, yayın çıkarmak, almak-satmak, GSGM hizmet ve faaliyetlerine yardım etmek, üyelerin sosyal ve ekonomik yönden güçlenmeleri için tedbirler almak, sporcu-spor elemanı-üyelerin muhtaç hallerinde yardım etmek.

Görevleri

A- Personelle ilgili görevler:

1- Emekli ve malül üyelerle, ölenlerin menfaatlarına senette yazılı hükümler gereğince yardımda bulunmak.

2- Öncelikle üyelerin mesken ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli teşebbüste bulunmak, üyelere elverişli koşullarda kredi imkanı tanımak.

3- Üyelerin yiyecek, giyecek, yakacak ve dayanıklı tüketim malları ile diğer zorunlu ihtiyaçlarını gidermek için girişimlerde bulunmak, çocuklarının tahsil ve evlenme masraflarını karşılamalarına yardımcı olmak.

4- Üye ve aileleri için turistik tesisler ve işletmeler açmak, yatırımda bulunmak, dil eğitimi için yurtiçinde ve yurtdışında kursa göndermek yada kurs açmak.

5- Vakfın malvarlığını artırmak için girişimlerde bulunmak.

B- Gençlik ve Spor Eğitimi ile İlgili Görevler

Sporu topluma ve özellikle gençliğe tanıtmak, sevdirmek, amatör sporcuyla teşvik etmek, seminer, açık oturum, kamp, vb. organizasyonlar yapmak, gençleri kötü alışkanlıklardan korumak için tedbirler almak, sportif faaliyetler düzenlemek, kulüp kurmak. Amatör sporcuları tesis, araç-gereç, bilgi ve teknik açıdan desteklemek, teknoloji transferi yapmak, eğitici ve idareci yetiştirmek, istihdam etmek, spor projeleri geliştirmek, özürlü vatandaşları spora teşvik etmek ve imkan sağlamak. Amatör sporculara ve ailelerine sağlık yönünden yardımcı olmak.

C- Tesisler ve İşletmelerle İlgili Görevleri

Kamp-egitim merkezleri kurmak, işletmek. Spor tesislerinin bakım-onarımını sağlamak, köy ve kent spor tesis ve alanlarının yapımını teşvik etmek ve bu konuda yapılan çalışmalara katkıda bulunmak.

Organları

Genel Kurul: Vakıf Mütevelli Heyeti ve vakıf senedi hükümleri uyarınca üyelikleri kabul edilen GSGM merkez ve taşra teşkilatı personelinin otuz üyeye kadar 1 temsilci oranı hesabıyla seçecekleri temsilciler ile yönetim, denetim ve disiplin kurulu asil üyeleri ve vakıf kurucu üyelerinden teşekkül eder. Genel Kurul her dört yılda bir Haziran ayının ikinci yarısında olağan olarak toplanır.

Mütevelli Heyeti: Genel Kurulca seçilecek 15 üyeden ve vakfa en az 500 cumhuriyet altını tutarında taşınır veya taşınmaz mal ve para bağışlayanlardan (tüzel kişi ise temsilcisinden) teşekkül eder.

Yönetim Kurulu: Yedekleri ile birlikte genel kurulca seçilen dokuz üyeden oluşur. Kurul kendi içinden bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir genel sekreter, bir muhasip üye seçer, ayda en az bir, en çok üç toplantı yapar. Görev süresi dört yıldır.

Denetleme Kurulu: Genel kurulca seçilen üç asil ve üç yedek üyeden oluşur. Görev süreleri dört yıl olup, yılda en az iki defa gelir-gider ve hesap durumunu denetleyerek hazırlayacakları raporları mütevelli heyetine sunarlar.

Disiplin Kurulu: Genel kurulca seçilen üç asil üç yedek üyeden oluşan kurulun görev süresi dört yıl olup, kendi üyelerinden birini başkan seçer. Kurul, uyarma, kusur bildirme ve vakıf hizmetlerinden süreli-süresiz yararlanmama cezalarını kendisi verir.

Üyelikten çıkarma cezası için mütevelli heyetine teklif verir.

•Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği (31)

Kuruluşu

03.10.1989 tarihinde faal futbol hakemleri derneği olarak kurulan dernek, 22.09.1991 tarihli bakanlar kurulu kararıyla “Türkiye” kelimesini, 24.02.1992 tarihinde ise İkinci Olağan Genel Kurulu Kararı ile “Gözlemcileri” kelimesini adına ilave etmiştir. Derneğin merkezi Eskişehir’dedir.

Amacı ve Görevleri

Türk futbol hakemliğine hizmet amacıyla futbol hakemlerini ve gözlemcilerini bir çatı altında toplamak, onların teknik bilgileri ile sosyal, kültürel, ekonomik hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmek ve bu hedefleri gerçekleştirmek için şu faaliyetlerde bulunmak;

1- Faal futbol hakemliğine hizmet amacıyla futbol hakem ve gözlemcilerini bünyesinde toplayarak aralarında birlik, beraberlik ve arkadaşlık bağlarını tesis etmek için çalışmalar yapmak.

2- Faal hakem ve gözlemcilerin her türlü hak ve çıkarlarını korumak.

3- Hakem ve gözlemcileri temsil etmek.

4- Faal hakem ve gözlemcilerin maddi manevi gelişimini sağlamak, bilgi ve kültür düzeylerini yükseltmek, mesleki eğitime önem vererek, yurtiçi ve yurtdışında çalışmalar yapmak.

5- Futbol hakemliğinin yayılması ve gençlerin özendirilmesi için yayın ve organizasyonlar yapmak, kurs, seminer, konferans, vb. toplantılar yapmak ve katılmak.

6- Üyelere sosyal yardım yapmak, kredi ihtiyaçlarını karşılamak ve sandık kurmak.

7- Üyelerine, sporculara, spor teşekküllerine yararlı olmak.

8- Amaca uygun çalışmalar için ihtiyaç duyulan lokal ve sosyal tesislere sahip olmak için girişimde bulunmak.

9- Hakem ve gözlemcilerin onurunu korumak, bu amaçla resmi ve özel tüm kuruluşlarla işbirliği yapmak. Yurt dışındaki birlik ve kuruluşlarla işbirliğine yönelik çaba sarf etmek.

Genel Merkez Denetleme Kurulu: Asil üyeler arasından genel kurulca, iki yıl için, gizli oy açık sayım yöntemiyle yapılan seçimde belirlenen beş asil beş yedek üyeden oluşur. Kurul ilk toplantısında başkanını seçer.

Genel Merkez Disiplin Kurulu: En az 10 yıllık faal futbol hakemi ve gözlemcileri arasından, genel kurulca iki yıl için seçilen beş asil beş yedek üyeden oluşur.

B- Şube Organları

Şube Genel Kurulu: Şubede kayıtlı bulunan üyelerin tamamından oluşur. İki yılda bir Ekim-Kasım aylarının içinde toplanır.

Şube Yönetim Kurulu: Asil üye sayısı 200'e kadar olan şubelerde beş, 400'e kadar olan şubelerde yedi, 400'den fazla olan şubelerde ise dokuz üyeden oluşur. Asil üyeler kadar yedek üye seçilir. Genel kurulda başkan ayrı, yönetim kurulu üyeleri ayrı olmak suretiyle gizli oy açık sayım yöntemiyle seçilir.

Şube Denetleme Kurulu: Genel kurul tarafından gizli oy açık sayım yöntemiyle yapılan seçimde üyeler arasından belirlenen üç asil üç yedek üyeden oluşur.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma tarama modelinde Türk spor örgütlenmesinin tarihi süreç içinde gelişimine yönelik kaynaklar taranarak gönüllü spor örgütlerinin neden ihtiyaç haline geldiği ve nasıl oluşturuldukları ile, Türkiye spor örgütlenmesinde bu günkü konumları ve yapısal özellikleri var olduğu şekliyle ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca mevcut gönüllü spor örgütlerinin yöneticilerine bir anket uygulanmıştır.

Anket, birinci bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, kişisel bilgilere yer verilmiş, ikinci bölümde gönüllü spor örgütleri hizmet amaçlarına ve kuruluş şartlarına yönelik görüşleri içeren ifadeler yer almaktadır, üçüncü bölümde ise, gönüllü spor kuruluşlarında görev yapan yöneticilerin görev yapmakta olduğu kuruluşla ilgili görüşlerini içeren sorulara yer verilmiştir. Anket gönüllü spor kuruluşlarının, başkan, başkan yardımcısı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri ve diğer üyelerinden oluşan 91 kişilik örnek gruba uygulanmıştır. Anketler, Artvin ve İstanbul dışındaki illere bizzat araştırmacı tarafından uygulanmış ve toplanmıştır. Adı geçen illere ise posta yoluyla ulaştırılmıştır. Anketin I. bölümündeki 1. ve 4. sorularla, 2. bölümündeki 1., 2., 3. ve 4. soruları iptal edilmiştir. Anket yöntemi ile toplanan veriler bilgisayar ortamında istatistiksel analizlere tabi tutulmuş ve bu analizler sırasında, frekans ve yüzde dağılımları alınarak buna göre değerlendirme yapılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde anket yoluyla elde edilen veriler yer almaktadır. Buna göre, önce araştırma gurubunun kişisel bilgilerini içeren bulgular verilmiş, daha sonra da gönüllü kuruluşlarının hizmet amaçlarına yönelik görüşleri içeren ifadelerden ve gönüllü spor kuruluşlarında görev yapan yöneticilerin halen görev yapmakta olduğu kuruluşla ilgili görüşlerini içeren sorulardan oluşan bölümlerin bulguları aktarılmıştır.

- **Kişisel Bilgilerle İlgili Bulgular**

Tablo -1- Ankete katılanların yaş guruplarına göre dağılımı

	<i>Yaş Gurubu</i>	<i>Oranı (%)</i>
1	25 yaşa kadar	1.1
2	26-30 yaş arası	7.68
3	31-35 yaş arası	12.09
4	36-40 yaş arası	24.18
5	40 yaş ve üzeri	54.95

Tablo 1 'de araştırma gurubunun yaş guruplarına göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre, 40 yaş ve üzerindeki % 54.95, 36-40 yaş arasındaki %24.18, 31-35 yaş arasındaki % 12.09, 26-30 yaş arası % 7.68 olarak tespit edilmiştir. 25 yaşa kadar olan gurup ise ankete katılanların %1.1'ini oluşturmaktadır.

Tablo -2- Ankete katılanların meslek guruplarına göre dağılımı

	<i>Meslek Gurubu</i>	<i>Oranı (%)</i>
1	Serbest meslek	26.4
2	Öğretmen, memur	43.9
3	İşçi, teknik personel	15.4
4	Spor kuruluşu çalışanları	8.8
5	Spor yazarı	5.5

Tablo 2’de araştırmaya katılanların mesleki dağılımları görülmektedir. Anlaşıldığı gibi, araştırma gurubunun % 43.9’u ğretmen ve memur olarak tespit edilmiştir. Serbest meslek sahipleri % 26.4, işçi ve teknik personel olarak çalışanlar %15.4, spor kuruluşu çalışanları % 8.8, spor yazarları ise % 5.5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo -3- Ankete katılanların eğitim düzeylerine göre dağılımı

	<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>Oranı (%)</i>
1	İlk ğretim	1.1
2	Orta ğretim	47.2
3	Fakülte-Yüksekokul	46.2
4	Yüksek lisans-Doktora	3.3
5	Diğer	2.2

Tablo 3’de araştırma gurubunun eğitim düzeylerine göre dağılımları yer almaktadır. Gurubun % 47.2’sinin orta ğretim, % 46.2’sinin ise fakülte-yüksekokul mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Yüksek lisans ve doktora yapmış olanların oranı % 3.3, diğer eğitim kurumlarından mezun olanların oranı ise % 2.2’dir.

Tablo -4- Ankete katılanların aktif sporla ilgilenme durumuna göre dağılımları

	<i>Oranı (%)</i>
Sporla aktif olarak ilgilenenler	75.8
Sporla aktif olarak ilgilenmeyenler	24.2

Tablo 4’de araştırma gurubunun sporla aktif olarak ilgilenip-ilgilenmeme durumlarına göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre araştırma gurubunun % 75.8’inin sporla aktif olarak ilgilendiği, kalan % 24.2’lik gurubun ise sporla aktif olarak ilgilenmediği belirlenmiştir.

Tablo -5- Sporla aktif olarak ilgilenenlerin, spora ilgi düzeylerine göre dağılımları

	<i>Spora İlgisi Düzeyi</i>	<i>Oranı (%)</i>
1	Sporcu	13.1
2	Antrenör	17.4
3	Yönetici	62.3
4	Diğer	7.2

Tablo 5’de sporla aktif olarak ilgilenenlerin, spora ilgi düzeylerine ait dağılımları yer almaktadır. Buna göre, gönüllü spor kuruluşlarında görev yapan yöneticilerin %62.3’ü yönetici, %17.4’ü antrenör. % 13.1’i sporcu olarak tespit edilmiştir. Diğer tercihini yapan %7.2’lik gurup ise hakem ve gözlemcilerden oluşmaktadır.

- **Gönüllü Spor Kuruluşlarının Hizmet Amaçlarına ve Kuruluş Şartlarına Yönelik Görüşleri İçeren Bulgular**

Tablo -6- Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşlarının etkin ve yaygın bir teşkilat yapısına sahip bulunup bulunmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	F	40	24	19	5	2	1
Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşları halen etkin ve yaygın bir teşkilat yapısına sahip bulunmamaktadır	%	43.9	26.4	20.9	5.5	2.2	1.1

Tablo 6’da, araştırma gurubunun, “gönüllü spor kuruluşlarının etkin ve yaygın bir teşkilat yapısına sahip bulunup bulunmadığına” ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Bu sonuçlara göre; araştırma gurubunun % 43.9’u tamamıyla katıldığını (T.K.), % 26.4’ü büyük ölçüde katıldığını (B.Ö.K.), % 20.9’u ise kısmen katıldığını (K.K) belirtmiştir. Çok az katıldığını (Ç.A.K.) ifade edenlerin oranı %5.5 iken, teşkilatlarının etkin ve yaygın olduğunu ifade edenlerin (H.K.) oranı %2.2’dir.

Tablo -7- Araştırma gurubunun “Türkiye’de gönüllü spor kuruluşlarına katılımın yeterli oranda gerçekleşip gerçekleşmediğine” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.
	f	32	29	25	3	2
Türkiye’de gönüllü spor kuruluşlarına katılım yeterli oranda gerçekleşmemektedir	%	35.2	31.9	27.5	3.3	2.2

Tablo 7’de araştırma gurubunun “Türkiye’de gönüllü spor kuruluşlarına katılımın yeterli olup olmadığına” ilişkin görüşlerin dağılımı yer almaktadır. Buna göre; araştırma gurubunun % 35.22si tamamıyla bu görüşe katılırken, % 31.9’u ise büyük ölçüde katılmıştır. Kısmen katılanların oranı % 27.5, çok az katılanların oranı % 3.3, hiç katılmayanların oranı ise % 2.2’dir.

Tablo -8- Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşları ile sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanıp sağlanamadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	F	33	31	16	8	2	1
Gönüllü spor kuruluşları ile sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar arasında düzenli işbirliği ve koordinasyon sağlanamamaktadır.	%	36.3	34	17.6	8.8	2.2	1.1

Tablo 8’de “Gönüllü spor kuruluşları ile sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanıp sağlanamadığına” ilişkin görüşlerin dağılımı yer almaktadır. Buna göre; araştırma gurubunun % 36.3’ü tamamen ve % 34’ü büyük ölçüde katılırken, % 17.6’sı kısmen katıldığını, %8.8’i çok az katıldığını belirtmiştir. Düzenli işbirliği ve koordinasyonun sağlandığını ifade edenlerin oranı ise % 2.2’dir.

Tablo -9- Araştırma gurubunun “Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarının hedef kitlelerini temsil yeteneğine sahip olup olmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	f	26	19	29	11	5	1
Türkiye’de gönüllü spor kuruluşları genellikle hedef kitlelerini temsil yeteneğine sahip olamamaktadır.	%	28.6	20.9	31.9	12	5.5	1.1

Tablo 9’da, araştırma urubunun “Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarının hedef kitlelerini temsil yeteneğine sahip olup olmadıklarına” ilişkin görüşleri içermektedir.

Buna göre, tamamen katılanların % 28.6, büyük ölçüde katılanların % 20.9, kısmen katılanların % 31.9 ve çok az katılanların % 12 olduğu anlaşılırken, temsil yeteneğine sahip olduğunu ifade edenlerin oranı ise % 5.6'dır.

Tablo -10- Araştırma gurubunun "Türkiye'de gönüllü spor kuruluşlarının hizmet amaçlarına uygun beşeri-mali-fiziki kaynaklara sahip bulunup bulunmadığına" ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	f	38	26	20	3	3	1
Türkiye'de gönüllü spor kuruluşları hizmet amaçlarına uygun beşeri-mali-fiziki kaynaklara sahip bulunmamaktadır	%	41.8	28.5	22	3.3	3.3	1.1

Tablo 10'da araştırma gurubunun %41.8'i "Türkiye'de gönüllü spor kuruluşlarının hizmet amaçlarına uygun beşeri-mali-fiziki kaynaklara sahip bulunup bulunmadığına" ilişkin görüşe tamamen katıldığını, % 28.52i büyük ölçüde katıldığını, %22'si kısmen katıldığını belirtirken, çok az katılanların oranı % 3.3 olarak tespit edilmiştir. Bu kaynakları yeterli bulanların oranı ise % 1.1'dir.

Tablo -11- Araştırma gurubunun "Türkiye'deki gönüllü spor kuruluşlarının üyelerinin, yeterli örgütlenme bilincine sahip bulunup bulunmadığına" ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	f	31	31	19	5	3	2
Türkiye'deki gönüllü spor kuruluşlarının üyeleri yeterli örgütlenme bilincine sahip bulunmamaktadır	%	34.1	34.1	20.8	5.5	3.3	2.2

Tablo 11, araştırma gurubunun "Türkiye'deki gönüllü spor kuruluşlarının üyelerinin yeterli örgütlenme bilincine sahip bulunup bulunmadığına" dair görüşlerinin dağılımını içermektedir. Tablo incelendiğinde, bu görüşe tamamen ve büyük ölçüde katılanlar %34.1, kısmen katılanlar % 20.8, çok az katılanlar %5.5 olarak tespit edilmektedir. Üyelerin örgütlenme bilincine sahip olduğunu belirtenler ise % 2.2'dir.

Tablo -12- Araştırma gurubunun “Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşu yöneticilerinin yeterli örgütlenme bilinç ve bilgisine sahip bulunup bulunmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	F	24	32	23	8	3	1
Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarının yöneticileri, yeterli örgütlenme bilinç ve bilgisine sahip bulunmamaktadır	%	26.4	35.1	25.3	8.8	3.3	1.1

Tablo 12’de “Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşu yöneticilerinin yeterli örgütlenme bilinç ve bilgisine sahip bulunup bulunmadıklarına” ilişkin görüşlerin dağılımı yer almaktadır. Buna göre; araştırma gurubunun % 26.4’ünün tamamen katıldığı, % 35.1’inin büyük ölçüde katıldığı, % 25.3’ünün kısmen katıldığı, % 8.8’inin çok az katıldığı anlaşılmaktadır. Yöneticilerin örgütlenme bilinç ve bilgisine sahip olduğunu belirtenlerin oranı ise % 3.3’tür.

Tablo -13- Araştırma gurubunun “gönüllü spor örgütlerinin kuruluşunda bürokratik zorluklarla karşılaşılıp karşılaşılmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	F	34	22	17	14	3	1
Gönüllü spor örgütlerinin kuruluşunda genellikle bürokratik zorluklarla karşılaşmaktadır	%	37.3	24.2	18.7	15.4	3.3	1.1

Tablo 13’de araştırma gurubunun %37.3’ü; “gönüllü spor örgütlerinin kuruluşunda bürokratik zorluklarla karşılaştığı” görüşüne tamamen katıldığını, %24.2’si büyük ölçüde katıldığını, % 18.7’si kısmen katıldığını, % 15.4’ü çok az katıldığını belirtmiştir. Bürokratik zorluklarla karşılaşmadığını belirtenlerin oranı ise %3.3’tür.

Tablo -14- Araştırma gurubunun “gönüllü spor örgütlerinin kuruluş ve hizmet aşamasında kamu kuruluşlarından yeterli teşvik ve destek görüp göremediğine” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	f	44	30	11	5	0	1
Gönüllü spor örgütleri kuruluşlarında ve hizmet aşamasında kamu kuruluşlarından yeterli teşvik ve desteği görememektedir.	%	48.3	33	12.1	5.5	0	1.1

Tablo 14, “Gönüllü spor örgütlerinin kuruluş ve hizmet aşamasında kamu kuruluşlarından yeterli teşvik ve destek görüp göremediğine” ilişkin görüşlerin dağılımını içermektedir. Tablo incelendiğinde; araştırma gurubunun % 48.3’ünün tamamen katıldığı, % 33’ünün büyük ölçüde katıldığı, % 12.1’inin kısmen katıldığı ve % 5.6’sının çok az katıldığı anlaşılmaktadır. Bu görüşe hiç katılmayan olmamıştır.

Tablo -15- Araştırma gurubunun “gönüllü spor örgütlerinin yönetim uygulamalarında üyelerin aktif katılımının dikkate alınmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	f	22	20	34	10	3	2
Gönüllü spor örgütlerinin yönetim uygulamalarında üyelerin aktif katılımı dikkate alınmamaktadır	%	24.2	22	37.4	10.9	3.3	2.2

Tablo 15’de, araştırma gurubunun % 24.2’sinin, “gönüllü spor örgütlerinin yönetim uygulamalarında üyelerin aktif katılımının dikkate alınmadığı” görüşüne tamamen katıldığı, % 22’sinin büyük ölçüde katıldığı, % 37.4’ünün kısmen katıldığı, %10.9’unun çok az katıldığı görülmektedir. Üyelerin aktif katılımının dikkate alındığını belirtenlerin oranı ise % 3.3’tür.

Tablo -16- Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşlarının bilimsel yönetim süreçlerine uygun olarak yönetilip yönetilmediğine” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	f	34	26	19	10	1	1
Gönüllü spor kuruluşları bilimsel yönetim süreçlerine uygun olarak yönetilmemektedir	%	37.4	28.6	20.9	10.9	1.1	1.1

“Gönüllü spor kuruluşlarının bilimsel yönetim süreçlerine uygun olarak yönetilip yönetilmediğine” ilişkin görüşlerin dağılımını içeren tablo 16’da; araştırma gurubunun %37.4’ü bu görüşe tamamen katıldığını, % 28.6’sı büyük ölçüde katıldığını, % 20.9’u kısmen katıldığını, % 10.9’u çok az katıldığını belirtmiştir. Gönüllü spor kuruluşlarının bilimsel yönetim süreçlerine uygun olarak yönetildiğini belirtenlerin oranı ise % 1.1’dir.

Tablo -17- Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşlarının üst yönetiminin demokratik bir yöntemle oluşturulup oluşturulamadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	f	25	14	24	12	15	1
Gönüllü spor örgütlerinin üst yönetimi genellikle demokratik bir yöntemle oluşturulamamaktadır	%	27.4	15.4	26.4	13.2	16.5	1.1

Tablo 17, araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşlarının üst yönetiminin demokratik bir yöntemle oluşturulup oluşturulamadığına” ilişkin görüşlerinin dağılımını içerir. Buna göre; oluşturulamadığına tamamen katılanlar %27.4, büyük ölçüde katılanlar % 15.4, kısmen katılanlar %26.4, çok az katılanlar % 13.2’dir. Üst yönetimin demokratik bir yöntemle oluşturulduğunu belirtenlerin oranı ise % 16.5’tir.

Tablo -18- Araştırma gurubunun “gönüllü spor kuruluşlarının hedef kitlelerine yeterli hizmeti ulaştırıp ulaştıramadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.	CEVAPSIZ
	f	26	25	29	8	2	1
Gönüllü spor kuruluşları hedef kitlelerine yeterli hizmeti ulaştıramamaktadır	%	28.6	27.4	31.9	8.8	2.2	1.1

Araştırma gurubunun, “gönüllü spor kuruluşlarının hedef kitlelerine yeterli hizmeti ulaştıramadığı” görüşüne % 28.6 oranında tamamen katıldığı tespit edildiği tablo 18’de diğer dağılımlar şöyledir: Büyük ölçüde katılanlar % 27.4, kısmen katılanlar % 31.9, çok az katılanlar % 8.8. Yeterli hizmetin ulaştırıldığı belirtilenler ise % 2.2.

Tablo -19- Araştırma gurubunun“gönüllü spor kuruluşlarının üye sayısının yeterli olup olmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.
	f	37	25	15	11	3
Gönüllü spor kuruluşlarının üye sayısı yeterli değildir	%	40.7	27.5	16.5	12.1	3.3

Tablo 19’da, araştırma gurubunun, “gönüllü spor kuruluşlarının üye sayısının yeterli olmadığına” ilişkin görüşlerinin dağılımları şöyle tespit edilmiştir: Tamamen katılanlar % 40.7,büyük ölçüde katılanlar % 27.5, kısmen katılanlar % 16.5, çok az katılanlar %12.1 ve hiç katılmayanlar ise % 3.3.

Tablo -20- Araştırma gurubunun “Gönüllü spor kuruluşlarının teşkilatlanma çalışmalarının yetersiz kalıp kalmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.
	f	38	32	16	3	2
Gönüllü spor kuruluşlarının teşkilatlanma çalışmaları yetersiz kalmaktadır	%	41.8	35.2	17.6	3.3	2.2

“Gönüllü spor kuruluşlarının teşkilatlanma çalışmalarının yetersiz kaldığı” görüşüne araştırma gurubunun katılım oranları tablo 20’de yer almaktadır. Buna göre;

gurubun % 41.8'i tamamen, % 35.2'si büyük ölçüde, % 17.6'sı kısmen ve % 3.3'ü çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Hiç katılmayanların oranı ise % 2.2'dir.

Tablo -21- Araştırma gurubunun “Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için, gönüllü spor örgütlerinin etkin bir şekilde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinin gerekip gerekmediğine” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>T. K.</i>	<i>B. Ö. K.</i>	<i>K. K.</i>	<i>Ç. A. K.</i>	<i>H. K.</i>	<i>CEVAPSIZ</i>
	f	68	15	5	1	1	1
Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için, gönüllü spor örgütlerinin etkin bir şekilde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi gerekmektedir.	%	74.7	16.5	5.5	1.1	1.1	1.1

Tablo 21 incelendiğinde, “Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için, gönüllü spor örgütlerinin etkin bir şekilde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinin gerekmediğine” ilişkin araştırma gurubu görüşlerinin dağılımı; tamamen katılanlar % 74.7, büyük ölçüde katılanlar % 16.5, kısmen katılanlar % 5.5, çok az katılanlar % 1.1 olarak tespit edilmektedir. Gönüllü spor örgütlerinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinin gerekmediğini belirtenlerin oranı ise % 1.1’dir.

Tablo -22- Araştırma gurubunun “gönüllü spor örgütlerinde siyasal etkinliğin önemli bir faktör olup olmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>T. K.</i>	<i>B. Ö. K.</i>	<i>K. K.</i>	<i>Ç. A. K.</i>	<i>H. K.</i>
	f	19	16	14	10	32
Gönüllü spor örgütlerinde siyasal etkinlik önemli bir faktördür	%	20.8	17.6	15.4	11.0	35.2

Tablo 22’de görüldüğü gibi, “gönüllü spor örgütlerinde siyasal etkinliğin önemli bir faktör olduğuna” ilişkin görüşe, araştırma gurubundan tamamen katılanlar % 20.8, büyük ölçüde katılanlar % 17.6, kısmen katılanlar %15.4, çok az katılanlar %11’dir. Siyasal etkinliğin önemli bir faktör olmadığını belirtenlerin oranı ise ve hiç katılmayanlar % 35.2’dir.

Tablo -23- Araştırma gurubunun “Türkiye’de spor hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında kamu kuruluşu niteliğindeki spor örgütlerinin etkinliğinin zayıflamakta olduğuna” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.
	f	22	29	19	5	16
Türkiye’de spor hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında, kamu kuruluşu niteliğindeki spor örgütlerinin etkinliği zayıflamaktadır	%	24.2	31.9	20.8	5.5	17.6

Tablo 23’de, “Türkiye’de spor hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında kamu kuruluşu niteliğindeki spor örgütlerinin etkinliğinin zayıflamakta olduğuna” ilişkin görüşlerin dağılımı yer almaktadır. Buna göre; araştırma gurubundan tamamıyla katılanlar % 24.2, büyük ölçüde katılanlar % 31.9, kısmen katılanlar % 20.8, çok az katılanlar % 5.5’dir. Kamu kuruluşu niteliğindeki spor örgütlerinin etkinliğinin zayıflamadığını belirtenlerin oranı ise % 17.6’dır.

Tablo -24- Araştırma gurubunun “sporda gönüllü örgütlenme bilincinin geliştirilmesinin demokratikleşme bilincinin gelişmesine bağlı olup olmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		T. K.	B. Ö. K.	K. K.	Ç. A. K.	H. K.
	f	55	18	13	4	1
Sporda gönüllü örgütlenme bilincinin geliştirilmesi, demokratikleşme bilincinin gelişmesine bağlıdır	%	60.4	19.8	14.3	4.4	1.1

Tablo 24’de, araştırma gurubunun, “sporda gönüllü örgütlenme bilincinin geliştirilmesinin demokratikleşme bilincinin gelişmesine bağlı olup olmadığına” ilişkin görüşlerinin dağılımları, şöyle tespit edilmiştir: Tamamen katılanlar % 60.4, büyük ölçüde katılanlar % 19.8, kısmen katılanlar % 14.3, çok az katılanlar % 4.4. Sporda gönüllü örgütlenme bilincinin geliştirilmesinin, demokratikleşme bilincinin gelişmesine bağlı olmadığını belirtenler ise % 1.1.

Tablo -25- Araştırma gurubunun “gönüllü spor örgütlerine katılımı, demokratikleşme bilincinin gelişmiş olmasının önemli bir faktör olup olmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>T. K.</i>	<i>B. Ö. K.</i>	<i>K. K.</i>	<i>Ç. A. K.</i>	<i>H. K.</i>
	f	59	20	8	3	1
Gönüllü spor örgütlerine katılımı demokratikleşme bilincinin gelişmiş olması önemli bir faktördür.	%	64.8	22.0	8.8	3.3	1.1

Tablo 25’de, araştırma gurubunun, “gönüllü spor örgütlerine katılımı, demokratikleşme bilincinin gelişmiş olmasının önemli bir faktör olup olmadığına” ilişkin görüşlerinin dağılımı şu şekilde belirlenmiştir: Tamamıyla katılıyorum % 64.8, büyük ölçüde katılıyorum % 22.0, kısmen katılıyorum % 8.8, çok az katılıyorum % 3.3. Gönüllü spor örgütlerine katılımı demokratikleşme bilincinin gelişmiş olmasının önemli bir faktör olmadığını belirtenlerin oranı ise %1.1.

- **Gönüllü Spor Kuruluşlarında Görev Yapan Yöneticilerin Halen Görev Yapmakta Olduğu Kuruluşla İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular**

Tablo -26- Araştırma gurubunun “örgütsel üst yapının oluşumunu, hizmet amaçlarının etkinliği açısından yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSİZ</i>
	f	26	14	42	9
Örgütsel üst yapınızın oluşumunu, hizmet amaçlarınızın etkinliği açısından yeterli buluyor musunuz ?	%	28.6	15.4	46.2	9.8

Tablo 26’da, araştırma gurubunun, “örgütsel üst yapının oluşumunu, hizmet amaçlarının etkinliği açısından yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre; gurubun % 28.5’inin yeterli bulduğu (Evet), % 15.4’ünün yeterli bulmadığı (Hayır) ve % 46.2’sinin kısmen yeterli bulduğu (Kısmen) belirlenmiştir.

Tablo -27- Araştırma gurubunun “hizmet amaçlarına göre yeterli örgütsel yaygınlığa sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSİZ</i>
	f	22	26	34	9
Hizmet amaçlarınıza göre yeterli örgütsel yaygınlığa sahip olduğunuza inaniyor musunuz ?	%	24.2	28.6	37.4	9.8

Tablo 27, araştırma gurubunun, “hizmet amaçlarına göre yeterli örgütsel yaygınlığa sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerinin dağılımını içermektedir. Buna göre; araştırma gurubunun % 24.2’si sahip olduklarını, % 28.6’sı sahip olmadıklarını ve % 37.4’ü kısmen sahip olduklarını belirtmiştir.

Tablo -28- Araştırma gurubunun “hizmet amaçları doğrultusunda örgütsel etkinliklerinin yeterli olup-olmadığına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSİZ</i>
	f	31	21	30	9
Hizmet amaçlarınız doğrultusunda örgütsel etkinliğinizin yeterli olduğuna inaniyor musunuz?	%	34.1	23.1	33	9.8

Tablo 28’de, araştırma gurubunun, “hizmet amaçları doğrultusunda örgütsel etkinliklerinin yeterli olup-olmadığına” ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre: yeterli olduğuna inanıyorum % 34.1, yeterli olduğuna inanmıyorum % 23.1 ve kısmen yeterli olduğuna inanıyorum % 33.

Tablo -29- Araştırma gurubunun “hedef kitlelerinden beklentilerine uygun örgütsel katılımın gerçekleşip-gerçekleşmediğine” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSİZ</i>
	f	16	29	37	9
Hedef kitlenizden beklentilerinize uygun örgütsel katılım gerçekleşiyor mu ?	%	17.6	31.9	40.7	9.8

Tablo 29’da, araştırma gurubunun, “hedef kitlelerinden beklentilerine uygun örgütsel katılımın gerçekleşip-gerçekleşmediğine” ilişkin görüşlerinin dağılımları yer

almaktadır. Buna göre; gerçekleşiyor %17.6, gerçekleşmiyor % 31.9, kısmen gerçekleşiyor % 40.7 olarak tespit edilmiştir.

Tablo -30- Araştırma gurubunun “Hedef kitlelerine uygun, örgütsel katılımı destekleyici teşvik unsurlarına sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSIZ</i>
	f	20	25	37	9
Hedef kitlenize uygun örgütsel katılımı destekleyici teşvik unsurlarına sahip misiniz ?	%	22	27.5	40.7	9.8

Tablo 30’da, araştırma gurubunun “Hedef kitlelerine uygun, örgütsel katılımı destekleyici teşvik unsurlarına sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerinin dağılımı şu şekilde yer almıştır: Araştırma gurubunun % 22’si teşvik unsurlarına sahip olduklarını belirtirken, % 27.5’i sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Kısmen sahip olduklarını ifade edenlerin oranı ise % 40.7’dir.

Tablo -31- Araştırma gurubunun “hizmet amaçlarına uygun olarak sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla yeterli işbirliği imkanları bulup-bulamadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSIZ</i>
	f	23	16	43	9
Hizmet amaçlarınıza uygun olarak sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla yeterli işbirliği imkanları bulabiliyor musunuz ?	%	25.3	17.6	47.3	9.8

Tablo 31’den anlaşıldığı gibi, araştırma gurubunun “hizmet amaçlarına uygun olarak sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla yeterli işbirliği imkanları bulup-bulamadıklarına” ilişkin görüşlerinin dağılımı şöyledir: İşbirliği imkanları bulabiliyoruz % 25.3, işbirliği imkanları bulamıyoruz % 17.6 ve kısmen bulabiliyoruz % 47.3.

Tablo -32- Araştırma gurubunun “hedef kitlelerini temsil gücüne ve yeteneğine sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSIZ</i>
-------------	--------------	---------------	-----------------

	f	57	3	22	9
Hedef kitlenizi temsil gücüne ve yeteneğine sahip olduğunuza inanıyor musunuz ?	%	62.7	3.3	24.2	9.8

Tablo 32’de, ankete katılanların “hedef kitlelerini temsil gücüne ve yeteneğine sahip olup-olmadıklarına” ilişkin görüşlerinin dağılımları şu şekildedir. % 62.7 sahibiz, % 3.3 sahip değiliz, % 24.2 kısmen sahibiz.

Tablo -33- Araştırma gurubunun “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları mali kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSIZ</i>
	f	13	45	24	9
Kuruluşunuzun hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip olduğunuz mali kaynakları yeterli buluyor musunuz ?	%	14.3	49.5	26.4	9.8

Tablo 33’te ankete katılanların, “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları mali kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerinin dağılımı şu şekilde yer almaktadır. % 14.3 yeterli buluyorum, % 49.5 yeterli bulmuyorum ve % 26.4 kısmen yeterli buluyorum.

Tablo -34- Araştırma gurubunun “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları fiziki kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSIZ</i>
	f	14	34	34	9
Kuruluşunuzun hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip olduğunuz fiziki kaynakları yeterli buluyor musunuz ?	%	15.4	37.4	37.4	9.8

Tablo 34’de, ankete katılanların “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları fiziki kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına”

ilişkin görüşlerinin dağılımı şu şekildedir. Yeterli buluyorum %15.4 oranla görülürken, yetersiz buluyorum ve kısmen yeterli buluyorum % 37.4 olarak belirlenmiştir.

Tablo -35- Araştırma gurubunun “Kuruluşlarının yıllık bütçesini hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesi için yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSIZ</i>
	f	9	44	29	9
Kuruluşunuzun yıllık bütçesini hizmet amaçlarınızın gerçekleştirilmesi için yeterli buluyor musunuz ?	%	9.8	48.5	31.9	9.8

Tablo 35’ de araştırma gurubunun “Kuruluşlarının yıllık bütçesini hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesi için yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerinin dağılımları yer almaktadır. Buna göre; ankete katılanların % 9.8’i yeterli buluyorum, %48.5’i yetersiz buluyorum ve %31.9’u kısmen yeterli buluyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo -36- Araştırma gurubunun “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları beşeri kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerine göre dağılımı

		<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>	<i>Kısmen</i>	<i>CEVAPSIZ</i>
	f	22	29	31	9
Kuruluşunuzun hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip olduğunuz beşeri kaynakları yeterli buluyor musunuz ?	%	24.2	31.9	34.1	9.8

Tablo 36’da, araştırma gurubunun, “kuruluşlarının hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip oldukları beşeri kaynakları yeterli bulup-bulmadıklarına” ilişkin görüşlerinin dağılımları şu şekildedir: % 24.2 yeterli buluyorum, %31.9 yetersiz buluyorum ve % 34.1 kısmen yeterli buluyorum.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türk toplumunun asırlar öncesinden tanıdığı, benimsediği ve sahip çıktığı gönüllü teşekküller, Osmanlının son. Cumhuriyetin ise ilk yıllarında telafisi uzun yıllar alacak olan tahribatlar gördükten sonra, tarihsel gelişme bölümünde bahsedildiği gibi, 1960'lı yıllardan sonra tekrar canlanmaya başlayan sivil örgütlenme hareketleri, spor sektöründe de kendisini göstermiş ve gönüllü spor örgütleri hayata geçmeye başlamıştır. Özellikle 1980 sonrasında önceki yıllara oranla hızlı bir örgütlenme sürecinin başladığı mevcut gönüllü spor örgütlerinin kuruluş tarihlerinden anlaşılmaktadır.

Bu gün spor sektörünün her alanında varolan her yönüyle incelenmeyi ve geliştirme gayretlerini hak etmiş durumdadır. Bu bölümde bahsedilen amaçlar doğrultusunda hazırlanarak uygulanmış olan anket verilerinin, bulgular kısmındaki ifadeleri değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, gönüllü spor örgütlerinin üyelerinin yaş guruplarına göre dağılımlarında çok yoğun bir şekilde 40 yaş ve üzeri gurup göze çarpmaktadır (%54.95). Nitekim, Çalık'da 3. Sektör konulu çalışmasında, 40-50 yaş arası gurubu %34, 50 üzeri gurubu ise %65 olarak tespit etmiştir (6).

Bu rakamlardan genç neslin gönüllü spor örgütlerinde neredeyse hiç olmadıkları sonucu çıkmaktadır ki; nüfusunun çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu ülkemizde bu sonuç düşündürücüdür.

Araştırma gurubunun mesleki dağılımlarında ise yoğun olarak öğretmen ve memurların bulunduğu (%47.2) anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra serbest meslek sahiplerinin %26.4 oranında yer aldıkları anlaşılmaktadır (tablo 2).

Tablo 3 incelendiğinde gurubun eğitim düzeylerinin orta öğretim (%47.2) ve fakülte-yüksekokul(%46.2) olduğu anlaşılmaktadır. Gönüllü örgütlerde daha fazla olması beklenen lisans üstü eğitim görenlerin oranı ise %3.3'te kalmıştır.

Tablo 4 ve 5 beraber incelendiğinde, araştırma gurubunun %75.8'inin sporla aktif olarak ilgilendiğini, bunların ise %62'sinin yönetici olduğu anlaşılmaktadır. Antrenör olarak görev alanlar %17.4, sporcular%13.1, hakem ve gözlemciler ise %7.2 çoğunluktadır. Spor ortamının en aktif elemanları olan sporcu-antrenör-hakem ve gözlemcilerin toplamı %37.6 gibi düşük bir oranda olmalarından, birincil spor elemanlarının örgütsel katılımı yeterince desteklemedikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 6'da gönüllü spor örgütlerinin etkin ve yaygın teşkilat yapısına sahip olmadıkları görüşüne; %44.4 oranında tamamen ve %26.7 oranında büyük ölçüde katılımın oluşu, teşkilatlanma çalışmalarının hızlandırılmasının gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye'de gönüllü spor örgütlerine katılımın yetersiz olduğu görüşü; %35.2 çoğunlukla tamamen kabul edilirken, büyük ölçüde kabul edenlerin oranı %31.9'dur.çok az katılanlarla hiç katılmayanların toplamları %5'de kalmaktadır (tablo 7). 5. Tablodan çıkan sonuçta , birincil spor elemanlarının %37'lerde kalmasıyla bu sonucu destekler mahiyettedir.

Tablo 8 gönüllü spor kuruluşları ile diğer sporla ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki işbirliği ve koordinasyonun yeterli düzeyde sağlanmadığı sonucunu vermektedir. Bu görüşe tamamen katılanlar %36.7, büyük ölçüde katılanlar ise %34.4'tür. Hicks kitabında örgütsel amaçların elde edilmesini "örgütler arası işbirliği"ne bağlamaktadır (12).

Bu sonuca göre gönüllü spor örgütlerinin işbirliği ve koordinasyon ilişkilerini düzenleyecek bir birime ve bu birimin kazandıracığı birlikte hareket prensibine ihtiyaç duyulmaktadır.

Gönüllü spor kuruluşlarının genellikle hedef kitlelerini temsil yeteneğine sahip olmadıkları yolundaki görüş %28.9 oranında tamamen, %21.1 oranında büyük ölçüde kabul görmüştür. Çok az katılanlar %12.2, hiç katılmayanlar ise %5.6 oranındadır. Kısmen katılanların %32.2 ile en yüksek oranı bulmaları (tablo 9)bu görüşün kısmen doğruluğunu onaylamaktadır.

Gönüllü spor kuruluşlarının hizmet amaçlarına uygun beşeri-mali-fiziki kaynaklara sahip olamadıkları görüşü %42.2 oranında tamamen kabul görürken, büyük ölçüde kabul edenler de %28.9 gibi önemli bir oranı yakalamışlardır. Çok az katılanlar ve hiç katılmayanlar % 3.3 gibi oranlarla temsil edilirken kısmen katılanların oranı %22.2'dir (tablo 10). Elimizde gönüllü örgütlerin bu günkü toplam bütçeleri ile ilgili bir veri olmamasına rağmen, Osmanlı'nın 1530-1540 yılları arasında, Batı Anadolu sancaklarını ihtiva eden Anadolu eyaletinin genel varidatının %27'sinin vakıfların elinde olduğu (37)nu bilmek bugün bu konuda ne kadar gerilerde olduğumuzu ifade etmeye yetmektedir.

Tablo 11'de, Türkiye'deki gönüllü spor kuruluşlarının üyelerinin yeterli örgütlenme bilincine sahip bulunmadığı görüşü; %34.8 oranında tamamen, yine %34.8 oranında büyük ölçüde katılım görmüştür. Kısmen katılanların da %21.3 oranında olduğu dikkate alınca görüşün doğruluğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, Özhan'da, şu sözleri ile bu fikri doğrulamaktadır;

“Birinci özürümüz: Muhtelif konulu, amaçlı sivil toplum örgütlerinde faaliyette bulunurken, yöneticilerimizi seçerken örgütün amacı dışında nedenlerle hareket ediyor olmamız...Üyesi bulunulan örgüte genel olarak çoğunlukla ilgisiz kalıyor, seçimlerde kısmen ilgilenip liyakat ölçüleri dışında anlamsız ölçülerle yöneticilerimizi seçip tekrar ilgisiz halimize dönüyoruz” (20)

Türkiye'deki gönüllü spor kuruluşlarının yöneticilerinin yeterli örgütlenme bilinç ve bilgisine sahip bulunmadıklarına ilişkin görüşlerin dağılımının, %26.7 tamamıyla katılıyorum, %35.6 büyük ölçüde katılıyorum, %25.6 kısmen katılıyorum, %8.9 çok az katılıyorum, %3.3 hiç katılmıyorum şeklinde tezahür etmiştir (tablo 12). Bu sonuçlardan anlaşılmaktadır ki, gönüllü spor örgütlerinin yöneticilerin örgütlenme konusunda önemli bilgi eksiklikleri bulunmaktadır. Amaca yönelik plan hazırlama ve yönetimin diğer fonksiyonlarını yürütme konusunda yetersiz kalan bir yönetici gurubunun gönüllü örgütlenmelerin Türkiye'de üstlendikleri önemli misyonu gerçekleştirmeleri mümkün görünmemektedir. Çalışmamızın ortaya koyduğu bu önemli problem, acil çözüm gerektiren meseleler arasında yerini almıştır.

Tablo 13'te görüldüğü gibi araştırma gurubu gönüllü spor örgütlerinin kuruluşunda bürokratik zorluklarla karşılaştığı görüşüne, %37.8 oranında tamamen, %24.4 oranında büyük ölçüde ve %18.9 oranında kısmen katılırken, çok az katılanların

oranı %15.6, hiç katılmayanların oranı ise %3.3 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre bürokratik zorlukların yoğun olarak yaşandığı söylenebilir. Ayrıca Çalık da doktora tezindeki şu ifadeleriyle destek vermektedir;

“...insanların gönüllü kuruluş oluşturabilmeleri, yasal olarak zorlaştırılmaktadır...Dernekler kanununa göre kurulan teşekküllerin bürokratik işlemleri bu işe gönüllü insanların vazgeçmesini sağlamaktadır”. Çalık’ın aynı çalışmasında, başarıyı engelleyen faktörler arasında %47.12 oranında bürokratik engeller cevabı alınmıştır (6).

Gönüllü spor örgütlerinin kuruluşlarında ve hizmet aşamasında kamu kuruluşlarından yeterli teşvik ve desteği göremediğine ilişkin görüşlerin dağılımı tablo 14’te şu şekildedir: Tamamen katılanlar %48.9, büyük ölçüde katılanlar %33.3, kısmen katılanlar %12.2 ve çok az katılanlar %5.6. Hiç katılmayanın olmayışı ile tamamen ve büyük ölçüde katılanların %82 gibi bariz bir çoğunluğa ulaşması, gönüllü spor örgütlerinin kaderlerine terk edildiklerini vurgulamaktadır. Ayrıca acar, Sporda Hedefler ve Politikalar isimli çalışmasındaki; “...vakıflar, sendikalar, dernekler gibi hükümet dışı kuruluşların ve basının spor konusundaki çalışmalarını destekleyici, kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılmalıdır” (1), şeklindeki sözlerle bulgularımızı desteklemektedir.

Gönüllü spor örgütlerinin yönetim uygulamalarında üyelerin aktif katılımlarının dikkate alınmadığı görüşüne tamamen katılım oranı %24.7 ve büyük ölçüde katılım oranı %22.5 iken kısmen katılanlar %38.2 oranla çoğunluğu oluşturmaktadır. Çok az katılanların %11.2, hiç katılmayanların %3.4 (tablo 15) oranda kaldıkları da göz önünde bulundurulunca üyelerin aktif katılımlarının gerekli ilgiyi görmediği anlaşılmaktadır.

Gönüllü spor örgütlerinin üst yönetimlerinin genellikle demokratik bir yöntemle oluşturulmadığı görüşüne ilişkin dağılımlar tablo 17’de şu şekilde yer almıştır: Tamamıyla katılıyorum %27.8, büyük ölçüde katılıyorum %15.6, kısmen katılıyorum %26.7, çok az katılıyorum %13.3 ve hiç katılmıyorum %16.7. Dağılımlar birbirine yakın olmakla birlikte pozitif bir eğilim göze çarpmaktadır ki bu, “gönül birliği”nin esas olduğu gönüllü spor örgütleri için dikkate alınması gereken bir husustur.

Tablo 18’e göre gönüllü spor kuruluşlarının hedef kitlelerine yeterli hizmeti ulaştıramadığı görüşüne %28.9 oranında tamamen katılım olurken, %27.8 oranında

büyük ölçüde ve %32.2 oranında kısmen katılım tespit edilmiştir. Çok az katılımlar %8.9, hiç katılmayanlar ise %2.2'dir. Buna göre gönüllü spor örgütleri hedef kitlelerine yeteri kadar ulaşamamaktadır. Bu sonuç tablo 6'daki verilerden elde edilen "gönüllü spor örgütlerinin etkin ve yaygın bir teşkilat yapısına sahip olamadıkları" sonucu ile paralellik göstermektedir.

Gönüllü spor örgütlerinin üye sayılarının yeterli olmadığı görüşüne tamamiyle katılım %40.7 ve büyük ölçüde katılım ise %27.5 oranlarında tespit edilmiştir (tablo 19). Buradan anlaşılmaktadır ki, gönüllü spor örgütleri bekledikleri ve hedefledikleri katılım sayısını yakalayamamışlardır.

Gönüllü spor örgütlerinin teşkilatlanma çalışmalarının yetersiz kaldığına dair görüşlerin dağılımları; tamamen katılıyorum %41.8, büyük ölçüde katılıyorum %35.2, kısmen katılıyorum %17.6, çok az katılıyorum %3.3 ve hiç katılmıyorum %2.2 şeklinde tezahür etmektedir (tablo 20). Nitekim bu görüş tablo 18 ve 19'dan elde edilen hizmetlerin yeterince ulaştırılmadığı ve üye sayılarının yetersiz olduğu sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Türkiye'de sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için gönüllü spor örgütlerinin etkin bir şekilde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinin gerekliliğine ilişkin görüşlerin dağılımı şu şekildedir. Tamamiyle katılıyorum %75.6, büyük ölçüde katılıyorum %16.7, kısmen katılıyorum %5.6, çok az katılıyorum ve hiç katılmıyorum %1.1 (tablo 21). Buna göre sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi gönüllü örgütlenmelerin yayılması ve gelişmesine bağlı görünmektedir.

Sporla gönüllü örgütlenme bilincinin geliştirilmesinin, demokratikleşme bilincinin gelişmesine bağlı olduğuna ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırma grubunun %60.4'ünün tamamiyle katıldığını, %19.8'inin ise büyük ölçüde katıldığını görmekteyiz (tablo 24). Bu sonuçtan da anlaşılacağı gibi, sporda gönüllü örgütlenme bilincinin gelişme süreci, demokratikleşme bilincinin gelişme süreci ile doğrusaldır. Ayrıca S. Zaim'in çalışmasından aktardığımız şu notlar bulgularımızı desteklemektedir:

Hollanda'da gönüllü teşekkül sayısı 30.000, Almanya'da 100.000, İsviçre'de 20.000, İngiltere'de 110.000, A.B.D.'de 52.000'dir. Bu yapı insan hak ve hürriyetleri ile ve demokratikleşmeyle gönüllü teşekküller arasında doğru orantılı bir bağın mevcudiyetini göstermektedir. Türkiye'de bu sayı...2131'i yeni olmak üzere...3309'a ulaşmıştır (37)

Ayrıca Sarpkaya'nın 63 milyon nüfuslu F.Almanya'da 65 bin civarında spor kulübünün ve 20 milyonun üzerinde üyelerinin olmasını özel ve gönüllü kuruluşlara bağlaması çalışmamız açısından dikkat çekicidir (21).

Bu çalışmada tarama ve anket uygulaması neticesinde elde edilen bulguların değerlendirilmesiyle varılan sonuçları özetle maddeler halinde sıralamak mümkündür:

1- Gönüllü spor örgütlerine katılımcı gurubun genel olarak 40 yaş ve üzerinde olduğu, tespit edilmiştir. Özellikle 25 yaş ve altındaki genç neslin yok denecek kadar az sayıdaki katılımının Türkiye gibi genç nüfusa sahip olan bir ülke için son derece yetersiz olduğu muhakkaktır.

2- Gönüllü spor örgütlerinde yer alan kitlenin eğitim durumlarının çok düşük olmadığı, fakat lisans üstü eğitimini tamamlayan katılımcıların yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

3- Spor ortamının birincil elemanları olan sporcu-antrenör-hakem ve gözlemciler, gönüllü spor örgütlerinde yeterli sayıda bulunmamaktadırlar.

4- Türkiye'deki gönüllü spor örgütleri henüz teşkilatlanma faaliyetlerini yeterli düzeye getirememişlerdir.

5- Türkiye'de gönüllü spor örgütlerine katılım yeterli oranda gerçekleşmemekte, örgütler bu katılımı hızlandıracak teşvik unsurlarına yeterli düzeyde sahip olamamaktadır.

6- Gönüllü spor örgütleriyle, sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar arasında düzenli işbirliği ve koordinasyonun sağlanamadığı anlaşılmıştır.

7- Gönüllü spor örgütlerinin hedef kitlelerini temsil yeteneklerinin zayıf olduğu tespit edilmiştir. Bu da hizmet amaçlarına uygun beşeri-mali-fiziki kaynaklara sahip olamamalarıyla paralellik göstermektedir.

8- Türkiye'deki gönüllü spor örgütlerinin ve yöneticilerinin yeterli örgütlenme bilinç ve bilgisine sahip olmadıkları anlaşılmış olup, lisans üstü eğitim gören üye ve yöneticilerin sayılarının yok denecek kadar az oluşunun bu tespiti destekler mahiyette olduğu düşünülmektedir.

9- Gönüllü spor örgütlerinin kuruluşlarında ve hizmet sürelerinde kamu kuruluşlarından yeterli teşvik ve desteği göremedikleri gibi, ayrıca bürokratik zorluklarla karşılaştıkları ilgili üç soruyla tespit edilmiştir.

10- Gönüllü spor örgütlerinin yönetim uygulamalarında üyelerin aktif katılımlarının dikkate alınmadığı görüşü, bilimsel yönetim süreçlerine uyulmadığı ve örgüt içi demokratik davranışların işlemediği bilgileriyle birbirini desteklemektedir.

11- Türkiye’de gönüllü spor örgütlerinin etkin ve yaygın bir şekilde geliştirilmeleri gereğinin altı çizilmiş, sporun yaygınlaşması ve gelişmesinin bu olguya bağlı olduğu ortak görüş olarak belirmiştir.

12- Sporda gönüllü örgütlenme bilincinin geliştirilmesi, demokratikleşme bilincinin gelişmesine bağlıdır.

ÖZET

Çağlar boyunca değişik anlam, önem ve mahiyetlerde olmak üzere her devirde yapıla gelen spor, bu gün, sanayileşme ve şehirleşmenin sonucu doğan hareket ihtiyacının artması sebebiyle toplumların çok önemli ihtiyaçları arasındadır. Sporun kitleleşmeye başlamasıyla birlikte ciddi anlamda örgütlenme denemeleri de başlamıştır.

Sanayileşme ve şehirleşmenin gelişimini tamamlamasıyla birlikte oluşan piyasa toplumlari ve arkasından hak arayan kitleler, en nihayet kendi işini kendisi görmeye karar veren özgürlükçü hareketler hemen bütün sektörlerde kendisini göstermeye başlamıştır. Bu gelişmelerin spor alanına yansması doğal şekliyle devam etmiş ve sivil toplum hareketlerinin yansması olarak gönüllü spor teşekkülleri kurulmaya başlamıştır.

Türkiye’de henüz gelişimlerini tamamlayamayan gönüllü spor örgütleri, sporun yayılması ve gelişmesi için olmazsa olmaz konumlarını kazanmışlardır.

Bu çalışmada, gönüllü spor örgütlerinin sorunlarının neler olduğu ve sporun yaygınlaştırılmasındaki rolleri araştırılmıştır.

Öncelikle örgüt ve örgütlenme kavramları teorik çerçeveleriyle incelenmiştir. Türkiye’de spor örgütlenmesinin tarihi gelişimi ile gönüllü spor örgütlenmesi hareketinin bu süreç içindeki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra mevcut gönüllü spor örgütleri içerisinde en göze çarpanları kuruluşları, yapısal özellikleri ve fonksiyonları açısından incelenmiştir. Daha sonra bu örgütlere 40 sorudan oluşan bir anket uygulanarak, amaca uygun veriler elde edilmiştir. Bu birikimlerin değerlendirilmesiyle önemli bulgular oluşmuştur. Sonuç olarak gönüllü spor örgütlerinin önemli bir misyonu üstlendikleri, fakat henüz bu ağırlığı kaldırarak etkinlik ve yaygınlığa ulaşamadıkları anlaşılmıştır.

SUMMARY

Sport that has been performed in different meaning, importance and essence during the centuries today became one of the important needs of people's action that occurred with the result of the urbanization and the industrialization. This circumstance brought forth some initiations to communize and organize the sport.

After the completion of industrialization and urbanization process, public place community, people who defense their rights and freedom came into being. This improvement was seen in the sport fields and then non-government sport organizations started to be established.

Non-governmental sport organizations in Turkey, that have not been completed its development yet, gained an important role to communize and develop the sport.

The present work examines what the problems of and the role of the non-governmental sport organizations for communization sport.

First of all, concepts of organization and to become organized were examined theoretically. The historical process of the sporting organizations in Turkey, and the place of the non-governmental sport organizations in this process were studied. Then some non-governmental sport organizations were exemplified in terms of structural situations and functions by applying questionnaire including 40 questions.

As a result, it was understood that, non-governmental sport organizations carries out an important role to communize the sport, however they have not enough power in order to reach this mission.

KAYNAKLAR

1. **Acar, M.**, Sporda Hedefler ve Politikalar, DPT Yayını, Ankara (1993), s: 48-49.
2. **Can, Y.**, Türk Spor Yönetiminin Gelişim Dönemleri ve Üst Yönetim Problemleri (1900'den 2000'e Doğru) I. Uluslararası Spor Bilimleri Sempozyumu, 25-16 Mart 1990, Hacettepe-Ankara
3. **Can, Y.**, MOLLAOĞLU, Hacalet, Örgütsel Gelişme ve Yeniden Yapılanma Arayışları Işığında GSGM Teşkilatının Değerlendirilmesi, Spor Yönetiminin Güncel Sorunları Sempozyumu, 5-7 Haziran 1997, Erciyes Üniversitesi-Kayseri.
4. **Can, Y.**, Spor Federasyonlarının Örgütlenme Sorunları ve Spor Kulüpleriyle İlişkilerinin Değerlendirilmesi, Spor Yönetiminin Güncel Sorunları Sempozyumu, 5-7 Haziran 1997, Erciyes Üniversitesi-Kayseri.
5. **Can, Y.**, Türk spor Teşkilatının Yapısal Analizi ve Spor Kulüpleri İle İlişkileri, Spor Kulüplerinin Güncel Sorunları Paneli
6. **Çalık, F.**, Sporun Yaygınlaştırılmasında Üçüncü Sektörün Rolü, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul (1997), s: 30-32, 55, 58.
7. **Eren, E.**, Yönetim ve Organizasyon, Beta Yayınları, İstanbul (1993), s: 110-112
8. **Erkal, M.**, Sosyolojik Açından Spor, Filiz Kitabevi, İstanbul (1981), s: 125-140
9. **Fişek, K.**, 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul (1985), s: 40-61
10. **Fişek, K.**, Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi, Ankara (1980), 13-15, 216-220, 352-354, 515-540
11. GSV Vakıf Senedi, Ankara 1990
12. **Hicks, Herbert G.**, Örgütlerin Yönetimi; Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından, Çev: Osman Tekok, Bintuğ Aytek ve Salim Şen, Turhan Kitabevi, Ankara (1979), s: 6-18, 20-22, 31-37,
13. **Hiçyılmaz, E.**, Türk Sporunun Yapısal Analizi, İstanbul 1979

14. **İmamoğlu, F., Ekenci, G.**, Spor İşletmeciliği, Alp Ofset Matbaacılık, Ankara (1998), s: 28.
15. **Kahraman, A.**, Osmanlı Devletinde Spor, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara (1995), s: 638, 710.
16. **Karaküçük, S.**, Türk Spor Kurumu Dergisi (1936-1938); Seçilmiş Spor Makaleleri, Ankara (1992), s: 1
17. **Keten, M.**, Türkiye’de Spor, Polat Ofset Yayını, İstanbul (1993), s: 41-47.
18. **Kotan, E.**, Türkiye’de Spor Kulüplerinin İdari Yapısı, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul (1996), s: 3-10,
19. **Özalp, İ.**, Yönetim ve Organizasyon, Birlik Ofset Yayıncılık, Eskişehir (1992), s:165-167.
20. **Özhan,H. Ali.**, Sivil Toplumculuğumuzun Özürleri, Yeni Türkiye Dergisi, S: 18, Semih Ofset, Kasım-Aralık 1997, s:346
21. **Sarpkaya, T.**, Sporda Devletin Yeri Panelinde Yapılan Konuşmalar, TASKK Yayını, Ankara (1989), s: 122-123.
22. **Soyer, F.**, Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kayseri (1997), s: 7.
23. **Sümer, R.**, Sporda Demokrasi, Şafak Matbaası, Ankara (1989), s: 26, 113, 137, 156.
24. **Sümer, R.**, Sporda Demokrasi 2, Şafak Matbaası, Ankara (1990), s: 15, 21, 111.
25. **Sümer, R.**, Türkiye’de Spor Kulüplerinin Yapıları Yönetimdeki Yerleri ve Sorunları Boş Zamanları Değerlendirme Alanı ve Toplumsal Çevreleriyle İlişkileri Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara (1997), s: 107-108.
26. **Şıpal, M. Can.**, Avrupa Konseyine Üye Ülkelerde Sporun Teşkilatlanması; (çev), GSGM Yayını, Ankara (1989), s: 9, 18, 21, 24, 26, 30, 63.
27. **Şimşek, M. Şerif.**, İşletme Bilimlerine Giriş, Damla Matbaacılık, Konya (1995), s: 183-184.

28. **Şimşek, M. Şerif.**, Yönetim ve Organizasyon, Damla Matbaacılık, Konya (1996), s: 145-146.
29. **Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Ana Tüzüğü**, Ankara (1980)
30. **Tayga, Y.**, Türk Spor Tarihine Genel Bakış, GSGM Yayını, Ankara (1990), s: 162, 172, 251.
31. **Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği Ana Tüzüğü**, Ankara (1989)
32. **Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Ana Tüzüğü**, TMOK Yayınları, İstanbul (1973)
33. **Tosun, K.**, İşletme Yönetimi; Genel Esaslar, Savaş Yayınları, Ankara (1992), s: 223.
34. **Türk Spor Kurumu Nizamnamesi; Talimatnamelerle Birlikte**, Çankaya Matbaası, Ankara 1938
35. **Türkiye Spor Yazarları Derneği Ana Tüzüğü**, Ak Matbaa, İstanbul (1992).
36. **Türk Güreş Vakfı Senedi**, Ankara (1996)
37. **Zaim, S.**, Türkiye'deki Gönüllü Kuruluşların Son Yirmibeş Yıldaki Gelişme Seyri, Yeni Türkiye Dergisi, S: 18, Semih Ofset, Kasım-Aralık 1997, s :296

EK-Anket
Değerli Spor Gönüllüleri

Size sunduğumuz bu anket “Gönüllü Spor Kuruluşları'nın Örgütlenme Sorunları ve Türk Sporuna Katkıları Açısından Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans çalışmasına veri toplamak amacıyla düzenlenmiştir. Anket sonucunda elde edilecek veriler tamamen bilimsel amaçlarla kullanılacağından, vereceğiniz bilgilerde herhangi bir tereddüdün bulunmaması, anketi cevaplarken samimi ve gerçek düşüncelerinizin yansıtılmış olması, araştırmanın sonuçları açısından önem arz etmektedir.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Kürşat ÖZCAN
Erciyes Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Kayseri

1. BÖLÜM

Bu bölüm kişisel bilgilerle ilgili soruları içermektedir. Sorular seçenekli ve açık uçlu olmak üzere iki türden oluşmaktadır. Seçenekli sorular her maddenin önündeki kutulardan sadece birisi içine (X) işareti konularak cevaplandırılacaktır. Açık uçlu sorulara ise sizin için uygun olan cevap yazılacaktır.

- 1 - Adınız Soyadınız.....(isterseniz isminizi yazmayabilirsiniz)
- 2 - Yaşınız.....
- 3 - Mesleğiniz.....
- 4 - Şu andaki göreviniz.....
- 5 - Eğitim düzeyiniz; (Bitirdiğiniz son eğitim kurumu)
 - a [] İlk Öğretim
 - b [] Orta Öğretim
 - c [] Fakülte-Yüksekokul
 - d [] Yüksek lisans-Doktora
 - e [] Diğer (Belirtiniz :

6 - Bulduğunuz görevinizin dışında herhangi bir spor dalı ile aktif olarak ilgileniyor musunuz ?

Evet []

Hayır []

Cevabınız evet ise hangi spor dalı ile ne düzeyde ilgileniyorsunuz ?

Spor dalı :.....

İlgi düzeyiniz:

Sporcu []

Antrenör []

Yönetici [] Diğer (belirtiniz).....

2. BÖLÜM

Bu bölümde “Gönüllü Spor Kuruluşları” nın hizmet amaçlarına ve kuruluş şartlarına yönelik görüşleri içeren ifadeler bulunmaktadır. Bu görüşleri yansıtan her bir cümlenin yanında “Tamamıyla Katılıyorum”, “Büyük ölçüde Katılıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Çok az Katılıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” olmak üzere beş seçenek yer almaktadır. Gönüllü Spor Kuruluşlarımızı göz önünde bulundurarak, size göre cümledeki ifadenin en uygun karşılığını (X) ile işaretleyiniz. Lütfen her cümleyi değerlendiriniz.

CÜMLELER	Tamamıyla katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılmıyorum
1 - Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşları halen etkin ve yaygın bir teşkilat yapısına sahip bulunmamaktadır.					
2 -Türkiye’de gönüllü spor kuruluşlarına katılım yeterli oranda gerçekleşmemektedir.					
3 -Gönüllü spor kuruluşları ile sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar arasında düzenli işbirliği ve koordinasyon sağlanamamaktadır.					

6 - Bulduğunuz görevinizin dışında herhangi bir spor dalı ile aktif olarak ilgileniyor musunuz ?

Evet []

Hayır []

Cevabınız evet ise hangi spor dalı ile ne düzeyde ilgileniyorsunuz ?

Spor dalı :.....

İlgi düzeyiniz:

Sporcu []

Antrenör []

Yönetici []

Diğer (belirtiniz).....

2. BÖLÜM

Bu bölümde “Gönüllü Spor Kuruluşları” nın hizmet amaçlarına ve kuruluş şartlarına yönelik görüşleri içeren ifadeler bulunmaktadır. Bu görüşleri yansıtan her bir cümlenin yanında “Tamamıyla Katılıyorum”, “Büyük ölçüde Katılıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Çok az Katılıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” olmak üzere beş seçenek yer almaktadır. Gönüllü Spor Kuruluşlarımızı göz önünde bulundurarak, size göre cümledeki ifadenin en uygun karşılığını (X) ile işaretleyiniz. Lütfen her cümleyi değerlendiriniz.

CÜMLELER	Tamamıyla katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılmıyorum
1 - Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşları halen etkin ve yaygın bir teşkilat yapısına sahip bulunmamaktadır.					
2 -Türkiye’de gönüllü spor kuruluşlarına katılım yeterli oranda gerçekleşmemektedir.					
3 -Gönüllü spor kuruluşları ile sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar arasında düzenli işbirliği ve koordinasyon sağlanmamaktadır.					

CÜMLELER	Hiç katılmıyorum	Büyük ölçüde katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Çok az katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
4 -Türkiye’de gönüllü spor kuruluşları genellikle hedef kitlelerini temsil yeteneğine sahip olamamaktadır.					
5 -Türkiye’de gönüllü spor kuruluşları hizmet amaçlarına uygun beşeri-mali- fiziki kaynaklara sahip bulunmamaktadır					
6 – Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarının üyeleri yeterli örgütlenme bilincine sahip bulunmamaktadır.					
7 – Türkiye’deki gönüllü spor kuruluşlarının yöneticileri, yeterli örgütlenme bilinç ve bilgisine sahip bulunmamaktadır.					
8 -Gönüllü spor örgütlerinin kuruluşunda genellikle bürokratik zorluklarla karşılaşmaktadır.					
9 -Gönüllü spor örgütleri kuruluşlarında ve hizmet aşamasında kamu kuruluşlarından yeterli teşvik ve desteği görememektedir.					
10-Gönüllü spor örgütlerinin yönetim uygulamalarında üyelerin aktif katılımı dikkate alınmamaktadır					
11-Gönüllü spor kuruluşları bilimsel yönetim süreçlerine uygun olarak yönetilmemektedir					

CÜMLELER	Tamamıyla katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Çok az katılıyorum	Hiç katılmıyorum
12-Gönüllü spor örgütlerinin üst yönetimi genellikle demokratik bir yöntemle oluşturulamamaktadır					
13-Gönüllü spor kuruluşları hedef kitlelerine yeterli hizmeti ulaştıramamaktadır.					
14-Gönüllü spor kuruluşlarının üye sayısı yeterli değildir.					
15-Gönüllü spor kuruluşlarının teşkilatlanma çalışmaları yetersiz kalmaktadır.					
16-Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için, gönüllü spor örgütlerinin etkin bir şekilde yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi gerekmektedir.					
17-Gönüllü spor örgütlerinde siyasal etkinlik önemli bir faktördür.					
18-Türkiye’de spor hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında, kamu kuruluşu niteliğindeki spor örgütlerinin etkinliği zayıflamaktadır					
19- Sporda gönüllü örgütlenme bilincinin geliştirilmesi, demokratikleşme bilincinin gelişmesine bağlıdır.					
20- Gönüllü spor örgütlerine katılımında demokratikleşme bilincinin gelişmiş olması önemli bir faktördür.					

3. BÖLÜM

Bu bölümde, gönüllü spor kuruluşlarında görev yapan yöneticilerin halen görev yapmakta olduğu kuruluşla ilgili görüşlerini içeren sorular yer almaktadır. Sorular seçenekli ve açık uçlu olmak üzere iki türden oluşmaktadır. Seçenekli sorular (X) işareti konularak, açık uçlu sorular ise uygun ifadelerle cevaplandırılacaktır.

1 - Üye sayınızı belirtiniz.....

2 - Hedef üye sayınızı belirtiniz.....

3 - Kısaca kuruluş amaçlarınızı belirtiniz

.....
.....
.....

4 - Kuruluş amaçlarınıza göre, hizmetlerinize yönelik hedef kitleniz kimlerden oluşmaktadır ?

.....
.....
.....

5 - Örgütsel üst yapınızın oluşumunu, hizmet amaçlarınızın etkinliği açısından yeterli buluyor musunuz ?

Evet

Hayır

Kısmen

6 - Hizmet amaçlarınıza göre yeterli örgütsel yaygınlığa sahip olduğunuza inanıyor musunuz ?

Evet

Hayır

Kısmen

7 - Hizmet amaçlarınız doğrultusunda örgütsel etkinliğinizin yeterli olduğuna inanıyor musunuz ?

Evet

Hayır

Kısmen

8 - Hedef kitlenizden beklentilerinize uygun örgütsel katılım gerçekleşiyor mu ?

[]Evet []Hayır []Kısmen

9 - Hedef kitlenize uygun örgütsel katılımı destekleyici yeterli teşvik unsurlarına sahip misiniz ?

[]Evet []Hayır []Kısmen

10- Hizmet amaçlarınıza uygun olarak sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla yeterli işbirliği imkanları bulabiliyor musunuz ?

[]Evet []Hayır []Kısmen

11- Hedef kitlenizi temsil gücüne ve yeteneğine sahip olduğunuza inanıyor musunuz ?

[]Evet []Hayır []Kısmen

12-Kuruluşunuzun hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip olduğunuz mali kaynakları yeterli buluyor musunuz ?

[]Evet []Hayır []Kısmen

13- Kuruluşunuzun hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip olduğunuz fiziki kaynakları yeterli buluyor musunuz ?

[]Evet []Hayır []Kısmen

14- Kuruluşunuzun yıllık bütçesini hizmet amaçlarınızın gerçekleştirilmesi için yeterli buluyor musunuz ?

[]Evet []Hayır []Kısmen

15- Kuruluşunuzun hizmet amaçlarının gerçekleştirilmesinde, sahip olduğunuz beşeri kaynakları yeterli buluyor musunuz ?

[]Evet []Hayır []Kısmen